

РАХУНКОВА ПАЛАТА

ЗАТВЕРДЖЕНО
рішенням Рахункової палати
від 28.05.2019 № 12-1

ЗВІТ
ПРО РЕЗУЛЬТАТИ АНАЛІЗУ ЗВІТУ
АНТИМОНОПОЛЬНОГО КОМІТЕТУ УКРАЇНИ ЗА 2018 РІК
У ЧАСТИНІ, ЩО ВПЛИВАЄ НА ВИКОНАННЯ ДЕРЖАВНОГО
БЮДЖЕТУ

Київ 2019

З М І С Т

ВСТУП	5
I. АНАЛІЗ ПОЛОЖЕНЬ ЗВІТУ ЩОДО ЗДІЙСНЕННЯ АНТИМОНОПОЛЬНИМ КОМІТЕТОМ УКРАЇНИ ЗАКОНОПРОЕКТНОЇ ТА НОРМОТВОРЧОЇ ДІЯЛЬНОСТІ.....	6
II. ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА ЗВІТУ	10
III. ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ ЗАПЛАНОВАНИХ АНТИМОНОПОЛЬНИМ КОМІТЕТОМ УКРАЇНИ ЗАХОДІВ З ФАКТИЧНО ВИКОНАНИМИ І ВІДОБРАЖЕНИМИ У РІЧНОМУ ЗВІТІ.....	15
IV. АНАЛІЗ ЕФЕКТИВНОСТІ РОБОТИ АНТИМОНОПОЛЬНОГО КОМІТЕТУ УКРАЇНИ ЩОДО ЗАХИСТУ КОНКУРЕНЦІЇ НА ОКРЕМИХ РИНКАХ.....	21
V. КОНТРОЛЬ ЗА КОНЦЕНТРАЦІЄЮ СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ ТА УЗГОДЖЕНИМИ ДІЯМИ, ПОРУШЕННЯМИ У СФЕРІ НЕДОБРОСОВІСТНОЇ КОНКУРЕНЦІЇ	26
VI. АНАЛІЗ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ АНТИМОНОПОЛЬНИМ КОМІТЕТОМ УКРАЇНИ ФУНКЦІЇ УПОВНОВАЖЕНОГО ОРГАНУ У СФЕРІ ДЕРЖАВНОЇ ДОПОМОГИ СУБ'ЄКТАМ ГОПОДАРЮВАННЯ.....	28
VII. АНАЛІЗ НАКЛАДЕННЯ ШТРАФІВ І ВЧИНЕННЯ ДІЙ АНТИМОНОПОЛЬНИМ КОМІТЕТОМ УКРАЇНИ У РАЗІ НЕСПЛАТИ СУБ'ЄКТАМИ ГОПОДАРЮВАННЯ ШТРАФІВ ТА ПЕНІ, ЗДІЙСНЕННЯ КОНТРОЛЮ ЗА ЇХ ЗАРАХУВАННЯМ ДО ДЕРЖАВНОГО БЮДЖЕТУ	35
VIII. АНАЛІЗ ДІЯЛЬНОСТІ АНТИМОНОПОЛЬНОГО КОМІТЕТУ УКРАЇНИ ЯК ОРГАНУ ОСКАРДЖЕННЯ У СФЕРІ ПУБЛІЧНИХ ЗАКУПІВЕЛЬ	41
IX. АНАЛІЗ І ОЦІНКА ПОЛОЖЕНЬ ЗВІТУ ЩОДО АНТИКОНКУРЕНТНИХ УЗГОДЖЕНИХ ДІЙ, ЗОКРЕМА ЯКІ СТОСУЮТЬСЯ СПОТВОРЕННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ ТОРГІВ	44
X. КАДРОВЕ, ФІНАНСОВЕ ТА НАУКОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ АНТИМОНОПОЛЬНОГО КОМІТЕТУ УКРАЇНИ.....	47
XI. СТАН РЕАГУВАННЯ НА РЕКОМЕНДАЦІЇ РАХУНКОВОЇ ПАЛАТИ ЗА РЕЗУЛЬТАТАМИ ПОПЕРЕДНЬОГО АНАЛІЗУ	49
ВИСНОВКИ.....	51
ПРОПОЗИЦІЇ.....	56

ПРЕАМБУЛА

Підстава для проведення заходу державного зовнішнього фінансового контролю (аудиту): План роботи Рахункової палати на 2019 рік; Закон України „Про Рахункову палату” (пункт 6, частина перша, стаття 7); Закон України „Про Антимонопольний комітет України”; доручення для виконання повноважень члена Рахункової палати та забезпечення здійснення заходу державного зовнішнього фінансового контролю (аудиту).

Мета заходу державного зовнішнього фінансового контролю (аудиту): оцінка повноти та достовірності висвітлення у Звіті Антимонопольного комітету України за 2018 рік результатів його діяльності.

Предмет заходу державного зовнішнього фінансового контролю (аудиту): Звіт Антимонопольного комітету України за 2018 рік (далі – річний Звіт), нормативно-правові акти України, розпорядчі та інші документи Антимонопольного комітету України з питань забезпечення ним здійснення державного контролю за дотриманням законодавства про захист економічної конкуренції на засадах рівності суб’єктів господарювання перед законом та пріоритету прав споживачів, запобігання порушенням законодавства про захист економічної конкуренції, їх виявлення і припинення; контролю за концентрацією, узгодженими діями суб’єктів господарювання та дотриманням вимог законодавства про захист економічної конкуренції під час регулювання цін (тарифів) на товари, що виробляються (реалізуються) суб’єктами природних монополій; сприяння розвитку добросовісної конкуренції; методичного забезпечення застосування законодавства про захист економічної конкуренції; здійснення контролю щодо створення конкурентного середовища та захисту конкуренції у сфері державних закупівель; проведення моніторингу державної допомоги суб’єктам господарювання та здійснення контролю за допустимістю такої допомоги для конкуренції; інформаційні дані про стан ринків товарів і послуг та інші проблеми, пов’язані з діяльністю Антимонопольного комітету України.

Кошти Державного бюджету України, отримані у 2018 році Антимонопольним комітетом України за бюджетною програмою 6011010 „Керівництво та управління у сфері конкурентної політики, контроль за дотриманням законодавства про захист економічної конкуренції”, в частині їх надходження до спеціального фонду Антимонопольного комітету України як плати, що справляється для відшкодування витрат, пов’язаних із розглядом заяв про надання дозволу на узгоджені дії, концентрацію суб’єктів господарювання, висновків, відповідно до частини четвертої статті 28 Закону України „Про Антимонопольний комітет України”, та використання бюджетних коштів.

Статистична, фінансова, бюджетна, управлінська звітність та інша інформація щодо діяльності Антимонопольного комітету України з питань цього аналізу.

Початкові обмеження щодо проведення заходу державного зовнішнього фінансового контролю (аудиту):

часові: діяльність Антимонопольного комітету України за 2018 рік.

Критерії, які використовувалися під час проведення заходу державного зовнішнього фінансового контролю (аудиту):

- *щодо оцінки повноти та достовірності, викладеної у річному Звіті інформації:* відповідність інформації фактичному стану справ;

- *щодо законності, своєчасності і повноти управлінських рішень:* відповідність прийнятих управлінських рішень об'єкта аналізу нормам чинного законодавства; своєчасність і повнота їх прийняття;

- *щодо ефективності діяльності Антимонопольного комітету України:* забезпечення реалізації Антимонопольним комітетом України повноважень у сфері здійснення державного контролю за дотриманням законодавства про захист економічної конкуренції на засадах рівності суб'єктів господарювання перед законом та пріоритету прав споживачів, запобігання порушенням законодавства про захист економічної конкуренції, їх виявлення і припинення; контролю за концентрацією, узгодженими діями суб'єктів господарювання та дотриманням вимог законодавства про захист економічної конкуренції під час регулювання цін (тарифів) на товари, що виробляються (реалізуються) суб'єктами природних монополій; сприяння розвитку добросовісної конкуренції; методичного забезпечення застосування законодавства про захист економічної конкуренції; здійснення контролю щодо створення конкурентного середовища та захисту конкуренції у сфері державних закупівель; проведення моніторингу державної допомоги суб'єктам господарювання та здійснення контролю за допустимістю такої допомоги для конкуренції;

- *щодо своєчасності та повноти зарахування коштів до спеціального фонду Державного бюджету України:* забезпечення своєчасного отримання Антимонопольним комітетом України плати, що справляється для відшкодування витрат, пов'язаних із розглядом заяв про надання дозволу на узгоджені дії, концентрацію суб'єктів господарювання, висновків.

Методи збирання даних: аналіз річного Звіту, нормативно-правових, розпорядчих актів, пов'язаних з предметом аналізу; управлінських рішень Антимонопольного комітету України; аналіз бюджетних пропозицій, бюджетних запитів, проектів кошторисів, кошторисів та розрахунків до них, довідок про внесення змін до кошторисів, паспорта бюджетної програми та звіту про його виконання, первинних бухгалтерських, фінансових та інших документів, які є підставою для здійснення операцій з бюджетними коштами; аналіз фінансової, бюджетної, управлінської та статистичної звітності; аналіз інформації, отриманої на запит; аналіз та опрацювання матеріалів засобів масової інформації та спеціальних видань; опитування та отримання пояснень від посадових осіб об'єкта аналізу, аналіз реалізації наданих Рахунковою палатою рекомендацій (пропозицій) з метою оцінки їх результативності.

ВСТУП

Національна конкурентна політика визначається як система дій, регулятивних заходів, нормативно-правових актів і фінансових пріоритетів органів державної влади, спрямована на розвиток та врегулювання взаємовідносин між учасниками економічних відносин, покращення/вдосконалення якості конкурентного ринкового середовища з метою підвищення продуктивності, захисту інтересів споживачів та національного економічного зростання.

Слід зазначити, що передумовою успішного функціонування і сталого розвитку економіки, рушієм продуктивності та інноваційності підприємницької діяльності, запорукою суспільного добробуту є ефективна конкуренція між суб'єктами господарювання. Отже, вільне змагання суб'єктів господарювання забезпечує встановлення цін на рівні, що призводить до оптимального розподілу суспільних ресурсів, сприяє підвищенню рівня організації діяльності та здійсненню науково-технічного прогресу.

Ознаками недостатнього рівня розвитку конкуренції є зростання цін, яке не може бути обґрунтовано впливом об'єктивних факторів; високі показники рівня концентрації та монополізація окремих товарних ринків; недостатній рівень продуктивності праці та інноваційної активності суб'єктів господарювання, що зумовлено насамперед несформованістю економічних стимулів щодо залучення інвестиційних ресурсів в інноваційні та модернізаційні процеси.

Упродовж останніх років найбільш монополізованими залишаються окремі галузі паливно-енергетичного комплексу та житлово-комунального господарства, транспорту, поштового зв'язку.

Завдяки конкурентній політиці формуються основні правила конкурентної поведінки суб'єктів господарювання. Ефективність співпраці органів державної влади, відповідальних за функціонування та розвиток економічної конкуренції, та Антимонопольного комітету України (далі – Комітет, АМКУ), що здійснює державний контроль за додержанням законодавства про захист економічної конкуренції, значною мірою впливає на розвиток економіки країни.

Показником ефективності державної політики у сфері захисту економічної конкуренції є, зокрема, розмір припинених і повернутих втрат юридичних і фізичних осіб, спричинених монополізацією товарних ринків, порушеннями законодавства про захист економічної конкуренції тощо.

Згідно зі статтями 2 і 20¹ Закону України від 26.11.1993 № 3659 „Про Антимонопольний комітет України” (далі – Закон 3659) АМКУ щороку до 15 березня наступного за звітним року подає до Верховної Ради України звіт про свою діяльність.

У статті 3 Закону 3659 визначено, що основним завданням Комітету є участь у формуванні та реалізації конкурентної політики, зокрема у частині

здійснення державного контролю за дотриманням законодавства про захист економічної конкуренції на засадах рівності суб'єктів господарювання перед законом та пріоритету прав споживачів, запобігання порушенням законодавства про захист економічної конкуренції, їх виявлення і припинення.

Рахункова палата відповідно до статті 7 Закону України „Про Рахункову палату” здійснює попередній аналіз, до розгляду на засіданнях комітетів Верховної Ради України та на пленарних засіданнях Верховної Ради України, звіту Антимонопольного комітету України в частині, що впливає на виконання державного бюджету.

Комітет розпорядженням від 12.03.2019 № 2-рп затвердив річний Звіт і надіслав його Рахунковій палаті листом від 12.03.2019 № 220-29/01-3308.

Звіт про результати аналізу Звіту Антимонопольного комітету України за 2018 рік у частині, що впливає на виконання державного бюджету, підготовлено Рахунковою палатою відповідно до Закону України „Про Рахункову палату” за результатами аналізу всіх отриманих форм фінансової та бюджетної звітності, інформації, включеної до річного Звіту, а також пояснювальних записок до нього.

I. АНАЛІЗ ПОЛОЖЕНЬ ЗВІТУ ЩОДО ЗДІЙСНЕННЯ АНТИМОНОПОЛЬНИМ КОМІТЕТОМ УКРАЇНИ ЗАКОНОПРОЕКТНОЇ ТА НОРМОТВОРЧОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Законом 3659 встановлено, що Комітет є державним органом із спеціальним статусом, мета діяльності якого – забезпечення державного захисту конкуренції у підприємницькій діяльності та у сфері державних закупівель. Комітет підконтрольний Президенту України та підзвітний Верховній Раді України.

Відповідно до частини третьої статті 7 Закону 3659 Комітет у сфері формування та реалізації конкурентної політики, сприяння розвитку конкуренції, нормативного і методичного забезпечення своєї діяльності та застосування законодавства про захист економічної конкуренції має, зокрема, такі повноваження: узагальнювати та аналізувати інформацію про реалізацію актів законодавства про захист економічної конкуренції щодо пріоритетів і напрямів конкурентної політики; брати участь у розробленні та вносити в установленому порядку Президенту України та Кабінету Міністрів України пропозиції щодо законів та інших нормативно-правових актів, які регулюють питання розвитку конкуренції, конкурентної політики та демонополізації економіки, погоджувати проекти нормативно-правових актів Президента України, Кабінету Міністрів України (далі – Уряд), центральних і місцевих органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування, органів адміністративно-господарського управління та контролю, що можуть вплинути на конкуренцію; приймати власні нормативно-правові акти у формі розпоряджень з питань, що належать до його компетенції, тощо.

Згідно з річним Звітом (стор. 218–225) „АМКУ у 2018 році працював над подальшим оновленням законодавчих засад державного захисту економічної конкуренції України відповідно до положень Угоди про асоціацію між

Україною та ЄС і завдань реформування національної економіки України. За 2018 рік АМКУ розроблено **19** та прийнято **14** нормативно-правових актів, а саме:

- розроблено 8 проектів розпоряджень АМКУ, з яких прийнято 6;
- розроблено 4 проекти постанов КМУ, з яких прийнято 2;
- розроблено 7 проектів Законів України;
- прийнято 6 проектів постанов КМУ, розроблених у 2017 році.

У сфері взаємодії з державними органами АМКУ протягом 2018 року було опрацьовано **1547** проектів нормативно-правових актів, рішень інших органів виконавчої влади, місцевого самоврядування, адміністративно-господарського управління та контролю. З них відмовлено в погодженні **363** документів. Надано зауваження та пропозиції до **143** проектів актів щодо приведення їх у відповідність із вимогами законодавства про захист економічної конкуренції. У **69** випадках пропозиції органів АМКУ були враховані”.

Для порівняння: у 2017 році Комітетом опрацьовано **1456** проектів нормативно-правових актів, рішень інших органів виконавчої влади, місцевого самоврядування, адміністративно-господарського управління та контролю, з них відмовлено в погодженні **454** документів. Надано зауважень та пропозицій до **190** проектів актів щодо приведення їх у відповідність до вимог законодавства про захист економічної конкуренції. У **130** випадках пропозиції органів Комітету враховано. Отже, робота Комітету в цьому напрямі є достатньо ефективною, порівняно з 2017 роком нормопроектне навантаження на Комітет збільшилося на 6,3 відс., при цьому показник „враховано пропозиції органів Комітету” зменшився на 46,9 відсотка.

Щодо законопроектної роботи Комітету, то згідно з річним Звітом (стор. 223) розроблено сім законопроектів, зокрема, про внесення змін до Податкового та Митного кодексів України, інших законів України щодо приведення їх у відповідність із законодавством про державну допомогу суб'єктам господарювання; Кодексу України про адміністративні правопорушення щодо захисту економічної конкуренції; Закону України „Про захист економічної конкуренції” щодо підвищення ефективності виконання рішень Антимонопольного комітету; про денонсацію Договору про проведення узгодженої антимонопольної політики від 25 січня 2000 року.

Слід зазначити, що із семи законопроектів у річному Звіті **описано лише один** – проект Закону України „Про внесення змін до Кодексу України про адміністративні правопорушення щодо захисту економічної конкуренції”, яким пропонується внести зміни до статті 38 Кодексу України про адміністративні правопорушення, від 07.12.1984 № 8073 щодо строків накладення адміністративного стягнення за порушення порядку подання інформації та виконання рішень, створення перешкод працівникам АМКУ та його територіальних відділень у проведенні перевірок, а також підвищити до ефективного рівня розмір адміністративних штрафів, які накладаються на

посадових осіб та працівників суб'єктів правопорушень законодавства про захист економічної конкуренції.

У річному Звіті простежується стала динаміка розроблення Комітетом методичних рекомендацій *(за визначенням АМКУ)* для забезпечення його діяльності: розпорядженням від 16.03.2018 № 6-рп внесено зміни до Інструкції про порядок забезпечення доступу до публічної інформації в Антимонопольному комітеті України; розпорядженням від 16.03.2018 № 7-рп затверджено Порядок стажування громадян з числа молоді в апараті Антимонопольного комітету України; розпорядженням від 31.05.2018 № 10-рп внесено зміни до Типових вимог до вертикальних узгоджених дій суб'єктів господарювання стосовно постачання та використання товарів; розпорядженням від 19.07.2018 № 15-рп затверджено зміни до Порядку, форм та вимог щодо подання Антимонопольному комітету України інформації про чинну державну допомогу суб'єктам господарювання; розпорядженням від 13.09.2018 № 18-рп затверджено зміни до Порядку подання та оформлення повідомлень про нову державну допомогу та про внесення змін до умов чинної державної допомоги; розпорядженням від 09.11.2018 № 21-рп затверджено Типові вимоги до узгоджених дій суб'єктів господарювання у сфері трансферу технологій, дотримання яких дозволяє здійснювати ці узгоджені дії без дозволу органів Антимонопольного комітету України.

Річний Звіт не містить інформації про затвердження і стан виконання Комітетом Плану діяльності АМКУ з розробки проектів регуляторних актів на 2018 рік.

Аналіз річного Звіту засвідчив, що не виконано таких запланованих АМКУ на 2018 рік заходів із законопроектної та нормотворчої роботи:

- не затверджено Методичних підходів до проведення розслідувань антиконкурентних узгоджених дій учасників конкурсних процедур закупівель *(за поясненням Комітету станом на 26.04.2019, документ доопрацьовується)*;

- не подано до Кабінету Міністрів України концепції змін до законодавства, які б дали змогу притягати до відповідальності не лише безпосередніх правопорушників, а й (особливо у разі невиконання рішень Комітету) їхні материнські структури *(за поясненням Комітету станом на 26.04.2019, законопроект доопрацьовується)*;

- не подано Кабінету Міністрів України пропозицій та обґрунтувань щодо запровадження механізму, що дасть змогу АМКУ зменшувати строк перебування у „чорному списку” компанії, яка брала участь у викривленні результатів торгів, тендерів, у разі, якщо таке порушення здійснено вперше, а компанія добровільно сплатила штраф без оскарження рішення АМКУ в суді *(за поясненням Комітету станом на 26.04.2019, внесення змін до чинного законодавства та впровадження стимулюючої функції „чорного списку” є недоцільним)*.

У річному Звіті (стор. 31–32) відзначається важлива роль Комітету у погодженні нормативно-правових актів, необхідних для початку роботи нової моделі ринку електроенергії.

Відповідно до Закону України від 13.04.2017 № 2019 „Про ринок електричної енергії” (далі – Закон 2019) новий ринок повинен розпочати функціонувати з 01.07.2019 за принципами забезпечення балансу між попитом та пропозицією електричної енергії, добросовісної конкуренції, рівності прав на продаж та купівлю електричної енергії, недискримінаційного ціно- та тарифоутворення.

Згідно з планом-графіком виконання Закону 2019 протягом перехідного періоду необхідно прийняти 117 нормативно-правових актів, з яких 55 потребують погодження АМКУ. Слід зазначити, що розроблення і прийняття цих документів покладено на Національну комісію, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг. Заходи планувалося завершити у першому півріччі 2018 року. **Однак річний Звіт не містить інформації про стан виконання плану-графіка щодо погодження Комітетом відповідних нормативно-правових актів.**

За інформацією, наданою Комітетом, у 2018 році – першому кварталі 2019 року з метою впровадження нового ринку електричної енергії АМКУ погоджено **14** нормативно-правових актів, до **41** зроблено зауваження. Відповідні листи із зауваженнями Комітету надіслано зацікавленим органам.

Таким чином, Комітетом у терміни та спосіб, передбачені законодавством, розглянуто нормативно-правові акти розробників. Водночас план-графік реалізації Закону 2019 у частині розроблення та прийняття підзаконних актів Національною комісією, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг, у визначені строки не виконано, що **спричинює ризики порушення термінів запровадження нової моделі ринку електроенергії в Україні.**

Розпорядженням від 28.12.2018 № 25/567-пр Комітетом схвалено Концепцію державної політики розвитку та захисту економічної конкуренції в Україні (*Урядом не схвалено*), у якій дано визначення терміна „*адвокатування конкуренції*” – такі види діяльності, що сприяють розвиткові конкурентного середовища та захисту конкуренції завдяки забезпеченню проконкурентних підходів у діяльності державних органів, підприємців, інститутів громадянського суспільства засобами, що не передбачають застосування заходів державного примусу. Проте нормативно (на законодавчому рівні) цей термін не врегульовано.

Загалом законодавство з питань антимонопольно-конкурентної політики у 2018 році не зазнало суттєвих змін, однак з 2013 року не врегульовано питання затвердження Загальнодержавної програми розвитку конкуренції.

Відповідно до частини першої статті 18 Господарського кодексу України держава здійснює антимонопольно-конкурентну політику та сприяє розвитку змагальності у сфері господарювання на основі загальнодержавних програм, що затверджуються Верховною Радою України за поданням Кабінету Міністрів України.

Розпорядженням Кабінету Міністрів України від 19.09.2012 № 690-р схвалено Концепцію Загальнодержавної програми розвитку конкуренції на 2014–2024 роки і доручено АМКУ разом з іншими заінтересованими центральними та місцевими органами виконавчої влади розробити та подати до 10.07.2013 Кабінету Міністрів України проект Загальнодержавної програми розвитку конкуренції на 2014–2024 роки. Зокрема, проблему розвитку конкуренції передбачалося вирішити шляхом створення передумов для розвитку конкуренції.

Аналіз річного Звіту засвідчив, що Загальнодержавну програму розвитку конкуренції не прийнято. При цьому у річному Звіті взагалі не згадується про її розроблення та нормотворчу діяльність Комітету з цього питання.

Довідково. Проект Закону України від 10.10.2013 № 3406 „Про Загальнодержавну програму розвитку конкуренції в Україні на 2014–2024 роки” включено до Порядку денного четвертої сесії Верховної Ради України сьомого скликання, але 27.02.2014 законопроект відкликано. При цьому 28.12.2018 Комітетом схвалено проект Концепції державної політики розвитку та захисту економічної конкуренції в Україні.

Отже, антимонопольно-конкурентне законодавство потребує подальшого удосконалення, а діяльність АМКУ в цьому напрямі – подальшої активізації.

II. ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА ЗВІТУ

Відповідно до частини другої статті 2 та частини першої статті 20¹ Закону 3659 Комітет щороку до 15 березня наступного за звітним роком подає до Верховної Ради України звіт про свою діяльність.

Комітет у річному Звіті висвітлює основні завдання щодо участі у формуванні та реалізації конкурентної політики в частині здійснення державного контролю за дотриманням законодавства про захист економічної конкуренції на засадах рівності суб'єктів господарювання перед законом; контролю за концентрацією, узгодженими діями суб'єктів господарювання та дотриманням вимог законодавства про захист економічної конкуренції під час регулювання цін (тарифів) на товари, що виробляються (реалізуються) суб'єктами природних монополій; сприяння розвитку добросовісної конкуренції; здійснення контролю щодо створення конкурентного середовища та захисту конкуренції у сфері публічних закупівель; проведення моніторингу державної допомоги суб'єктами господарювання та здійснення контролю за допустимістю такої допомоги для конкуренції.

Встановлено, що для аналізу проблематики ринків і пріоритетів за роками Комітетом збережено структуру річного звіту попередніх років – шість розділів з деталізованими підрозділами про його діяльність. Зокрема, наведено статистику щодо вжитих дій, аналіз стану основних ринків та ідентифікованих проблем, вагомі та методологічно важливі рішення і рекомендації, перелік випадків судового оскарження тощо.

Підрозділи річного Звіту доповнено новим терміном „адвокатування” що передбачає інформування суспільства про стан і перспективи розвитку конкурентного законодавства, про діяльність Комітету й основні напрями

конкурентної політики. Розділ „Стан конкуренції в Україні в цілому та на окремих ринках” доповнено підрозділом „Ринки індустріальних товарів” (стор. 138–140), у якому висвітлено питання виробництва рідкого хлору, що використовується для знезараження питної води.

Для поглибленого вивчення інформації та швидкого доступу до документів електронна версія річного Звіту містить майже 292 посилання на рішення, рекомендації Комітету, звіти про дослідження ринку, методичні документи, ухвали суду тощо, що свідчить про дотримання АМКУ принципу відкритості.

Наказом Голови АМКУ від 22.02.2018 № 17 (із змінами від 26.09.2018 № 112) *на виконання рекомендацій Рахункової палати* (рішення від 15.05.2018 № 12-2) затверджено новий Порядок розрахунку економічного ефекту від заходів з контролю за дотриманням законодавства про захист економічної конкуренції структурних підрозділів апарату та територіальних відділень Антимонопольного комітету України (далі – Порядок № 17). За поясненням посадових осіб Комітету, процедура розрахунку, погодження та звітності щодо економічного ефекту від вжитих заходів структурними підрозділами апарату та територіальними відділеннями Комітету здійснювалася на підставі Порядку № 17.

У пункті 1.3 Порядку № 17 наведено визначення терміна „**економічний ефект**” – **оцінка впливу (у грошовій формі) діяльності структурних підрозділів апарату та територіальних відділень Комітету на суспільний добробут шляхом поновлення умов конкуренції або попередження негативного впливу на конкуренцію**, зокрема:

- зниження, запобігання підвищенню цін (тарифів, розцінок) на товари (послуги) внаслідок запобігання порушенням законодавства про захист економічної конкуренції або їх припинення;

- при зменшенні або запобіганні витратам (втратам) покупців та споживачів:

- на нерегульованих ринках внаслідок правозастосування пункту 7 частини другої статті 6 або пункту 3 частини другої статті 13 Закону 2210;

- на регульованих ринках в разі припинення чи попередження порушень (дій, які містять ознаки порушення) Закону 2210 регулятором або припинення чи попередження порушень суб'єктів господарювання, що стосується широкого кола фізичних та юридичних осіб;

- поновлення належних умов конкуренції на ринках або запобігання її недопущенню, усуненню чи обмеженню.

Згідно з пунктами 1.4 і 1.5 Порядку № 17 економічний ефект визнається за умов фактичного припинення чи запобігання порушенням (дій, які містять ознаки порушень) законодавства про захист економічної конкуренції шляхом застосування заходів Комітету незалежно від статусу судового оскарження чи сплати штрафу.

Економічний ефект також визнається від фактичного припинення, попередження, усунення негативних наслідків:

- порушень (дій, які містять ознаки порушення) в результаті виконання рішень та рекомендацій Комітету, адміністративної колегії територіального відділення, тимчасової адміністративної колегії у частині припинення порушень;

- від врахування зауважень щодо проектів рішень (розпоряджень) органів влади та органів місцевого самоврядування, прийняття яких призвело б до порушення законодавства про захист економічної конкуренції;

- від концентрацій, узгоджених дій суб'єктів господарювання в результаті виконання зобов'язань у рішенні.

У розділі 2 „Розрахунок економічного ефекту” наведено формули, за якими здійснюється розрахунок економічного ефекту. При цьому аналіз засвідчив, що в пункті 2.2 розділу 2 зазначено показники, за якими здійснюється розрахунок економічного ефекту при запобіганні підвищенню цін, яких не містив Порядок розрахунку економічного ефекту від заходів з контролю за дотриманням законодавства про захист економічної конкуренції структурних підрозділів апарату та територіальних відділень Антимонопольного комітету України, затверджений наказом Голови АМКУ від 15.03.2016 № 42.

Наказом Голови АМКУ від 26.09.2018 № 112 до пункту 2.4 розділу 2 Порядку № 17 внесено зміни і доповнено його розрахунком економічного ефекту від припинення антиконкурентних узгоджених дій у вигляді викривлення результату торгів, аукціонів, конкурсів, тендерів (пункт 4 частини другої статті 6 Закону 2210).

У розділі 4 „Особливості розрахунку” визначено порядок розрахунку економічного ефекту; як розраховується економічний ефект на окремих ринках і регульованих ринках; проміжки часу для розрахунку обсягу реалізованого товару або ринку тощо. Також передбачено, що економічний ефект від одного заходу, вжитого структурним підрозділом апарату або територіальним відділенням Комітету, не може бути розрахований двічі.

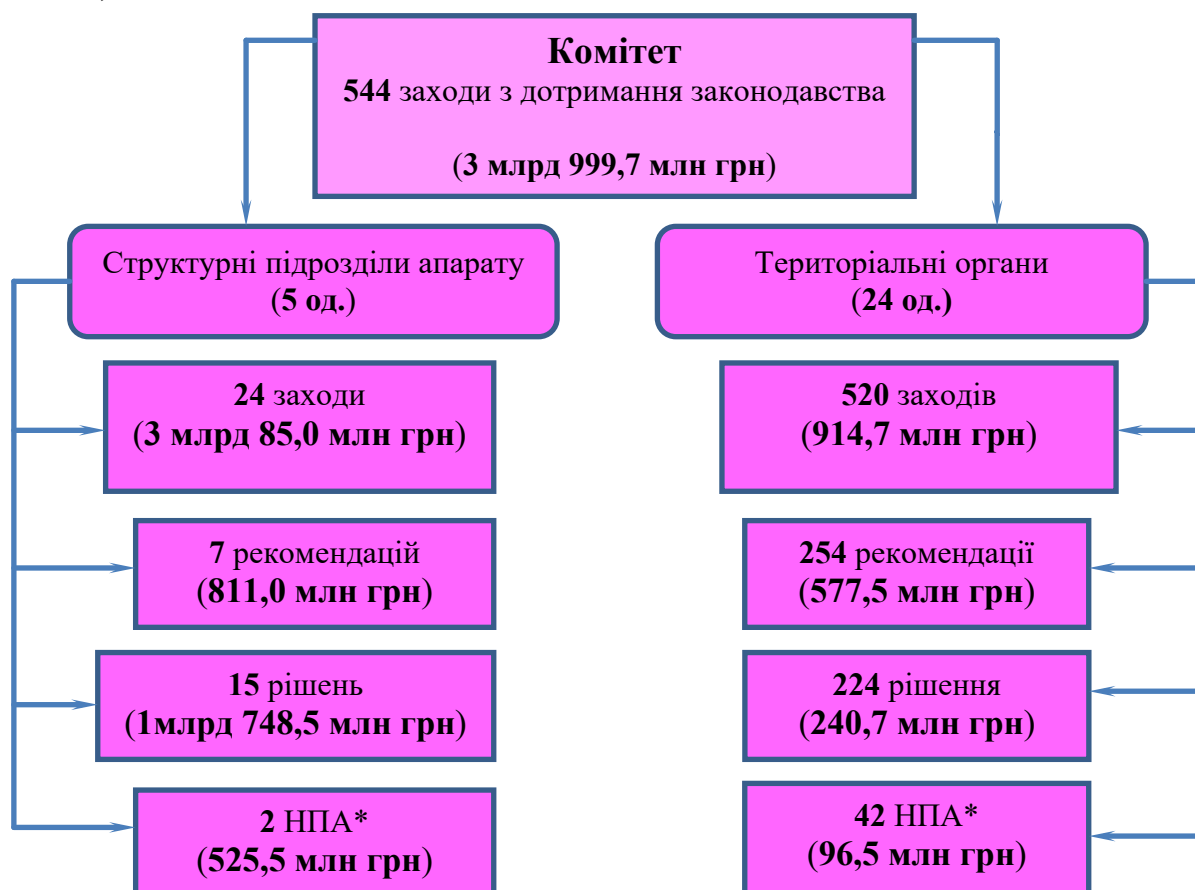
У річному Звіті зазначено, що розмір економічного ефекту внаслідок вжиття Комітетом заходів із припинення порушень законодавства про захист економічної конкуренції становить 3 млрд 999,7 млн грн, що на 56,2 відс. більше, ніж у 2017 році (стор. 9, 245 Звіту).

Комітетом для здійснення аналізу річного Звіту в частині розрахунку економічного ефекту надано зведену таблицю „Економічний ефект від діяльності структурних підрозділів та територіальних відділень Антимонопольного комітету України за 2018 рік”, яка складається за формою 5 щомісячної звітності, затвердженої наказом Голови АМКУ від 29.12.2017 № 141.

Аналіз зведеної таблиці розрахунку економічного ефекту засвідчив, що майже половину загального обсягу економічного ефекту за трьома припиненими порушеннями (1 млрд 847,7 млн грн) розраховано департаментом досліджень і розслідувань ринків паливно-енергетичного комплексу та житлово-комунального господарства. Проте економічний ефект від припинення

одного заходу у грошовому еквіваленті (1 млрд 322,2 млн грн), зокрема заборони членам оптового ринку електричної енергії України узгоджених дій на ринку генерації електричної енергії (рішення Комітету від 03.05.2018 № 228-р), розділено по 50 відс. (661,1 млн грн) між департаментом досліджень і розслідувань ринків паливно-енергетичного комплексу та житлово-комунального господарства і департаментом контролю за концентраціями й узгодженими діями. Отже, економічний ефект у грошовому еквіваленті на одного працівника департаменту досліджень і розслідувань ринків паливно-енергетичного комплексу та житлово-комунального господарства (28 шт. од.) зменшено з 66,0 до 42,4 млн гривень.

Рахунковою палатою здійснено аналіз інформації щодо розрахунку економічного ефекту за 2018 рік і встановлено, що обсяг розрахованого, погодженого та поданого у звітах Управлінню економічного аналізу економічного ефекту 5-ма структурними підрозділами апарату та 24-ма територіальними органами становив 3 млрд 999,7 млн грн (структурні підрозділи апарату – 3 млрд 85,0 млн грн, територіальні органи – 914,7 млн грн (схема 1).

* нормативно-правовий акт

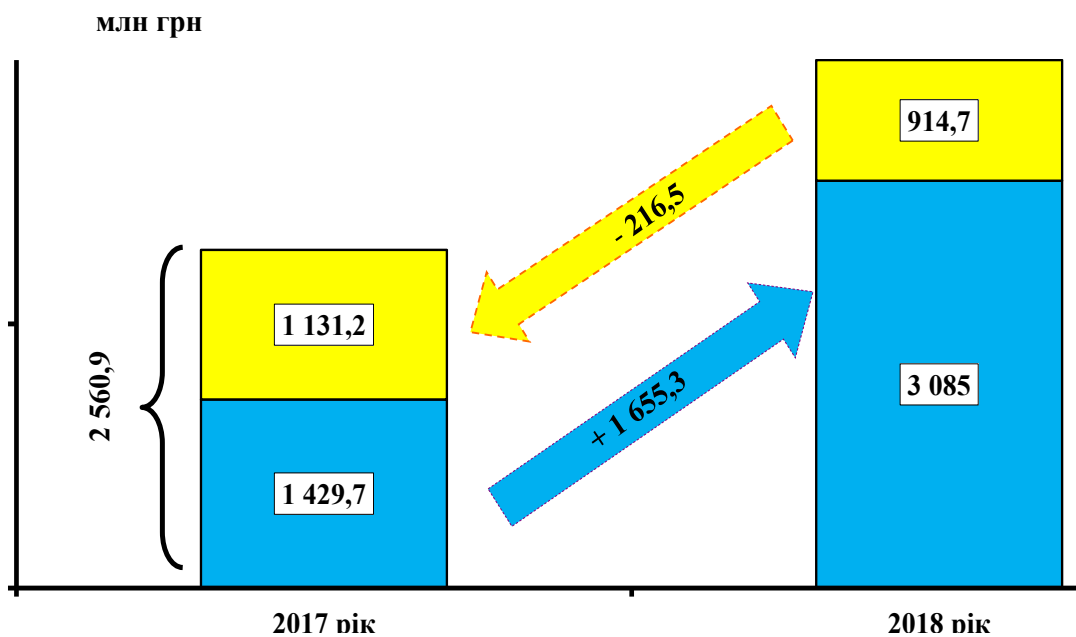
Схема 1. Обсяг економічного ефекту, визначеного структурними підрозділами і територіальними органами АМКУ

Враховуючи фактичну чисельність центрального апарату (285 осіб) та територіальних органів (377 осіб), робота структурних підрозділів апарату Комітету є ефективною (економічний ефект від діяльності одного працівника

Комітету – 6,0 млн грн (апарат – 10,8 млн грн, територіальні органи – 2,4 млн гривень).

Порівняно з попереднім роком розмір економічного ефекту від фактично припинених, попереджених і усунених негативних наслідків порушень законодавства про захист економічної конкуренції загалом збільшився на 1 млрд 438,8 млн грн (56,2 відс.), у тому числі розрахований структурними підрозділами апарату – збільшився на 1 млрд 655,3 млн грн (у 2,2 раза), а територіальними органами – зменшився на 216,5 млн грн, або 19,1 відс. (діаграма 1).

Діаграма 1. Розмір економічного ефекту

Аналіз зведеної таблиці засвідчив, що фактично припинено чи попереджено 544 порушення в результаті виконання рішень і рекомендацій чи врахування зауважень щодо проектів (розпоряджень) органів влади та органів місцевого самоврядування. Водночас в річному Звіті (стор. 239) цей показник становить 1344 порушення. Отже, на одного працівника Комітету припадає 2 припинених порушення (стор. 245), а згідно із зведеною таблицею – менше 0,8 заходу, за яким розраховано економічний ефект.

У 2018 році структурними підрозділами апарату та територіальними органами Комітету за результатами виконання рішень і рекомендацій розраховано суму економічного ефекту від 544 фактично припинених чи попереджених порушень законодавства про захист економічної конкуренції – 3 млрд 999,7 млн грн, у тому числі за 261 рекомендацією – 1 млрд 388,5 млн грн; 239 рішеннями – 1 млрд 989,2 млн грн; 44 нормативно-правовими актами органів влади та органів місцевого самоврядування – 622,0 млн гривень.

Згідно з аналізом зведеної таблиці територіальними органами прийнято у 21,6 раза більше рішень, ніж структурними підрозділами апарату, за результатами виконання яких розраховано економічний ефект від припинених порушень (496 заходів), при цьому сума економічного ефекту в 3,4 раза менша (2 млрд 170,3 млн гривень). Причина – вжиття територіальними органами Комітету більшої кількості заходів у вигляді надання рекомендацій щодо припинення дій, що містять ознаки порушень законодавства про захист економічної конкуренції, попередження неправомірних втрат і витрат юридичних та фізичних осіб. Менша сума економічного ефекту при більшій кількості прийнятих рішень територіальними органами Комітету зумовлена тим, що територіальні органи Комітету, як правило, приймають рішення щодо порушення законодавства на регіональних ринках, тоді як Комітет – на загальнодержавних ринках.

Також необхідно звернути увагу на показники економічного ефекту від діяльності територіальних органів. Зокрема, найбільше здійснено заходів, від яких визначено економічний ефект територіальними відділеннями: Харківської області – 85 (на одного працівника – 2,4), Хмельницької – 62 (5,6), Чернігівської – 40 (3,3) та Львівської – 37 (1,4). При цьому в Полтавській та Рівненській областях припинено по 4 порушення (на одного працівника – 0,4 і 0,3 відповідно), Сумській та Чернівецькій – по 5 (0,5 і 0,6), Луганській та Херсонській – по 6 (0,6 і 0,5). Слід відзначити, що у 2018 році вплив діяльності окремих територіальних органів на суспільний добробут різний. Вище середнього рівня (38,1 млн грн) розраховано економічний ефект територіальними органами Комітету восьми регіонів, зокрема, Вінницька область – 139,2 млн грн (на одного працівника – 8,2 млн грн); Харківська область – 133,5 млн грн (3,7 млн грн), Черкаська область – 99,4 млн грн (6,6 млн гривень). При цьому розмір економічного ефекту менше 1,0 млн грн розраховано у Полтавській області – 55,4 тис. грн (чисельність працівників – 13, заробітна плата – 1,7 млн грн) та Чернівецькій області – 272,8 тис. грн (чисельність працівників – 9, заробітна плата – 1,3 млн гривень).

Отже, Рахункова палата за наявності наданих для аналізу документів підтверджує наведену на стор. 9, 245 річного Звіту інформацію, що економічний ефект від діяльності Комітету (3 млрд 999,7 млн грн) розраховано відповідно до методики розрахунку економічного ефекту, затвердженої Порядком № 17.

ІІІ. ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ ЗАПЛАНОВАНИХ АНТИМОНОПОЛЬНИМ КОМІТЕТОМ УКРАЇНИ ЗАХОДІВ З ФАКТИЧНО ВИКОНАНИМИ І ВІДОБРАЖЕНИМИ У РІЧНОМУ ЗВІТІ

План роботи центрального апарату Комітету на 2018 рік затверджено Головою АМКУ 09.01.2018 (далі – План роботи). Загалом на рік заплановано виконання 282 заходів за сімома напрямками.

Відповідно до інформації у Звіті про виконання Плану роботи центрального апарату Комітету від 31.01.2019 в повному обсязі виконано 194 заходи (таблиця 1).

Таблиця 1

**Інформація про стан виконання Плану роботи центрального апарату
Комітету на 2018 рік за напрямками**

Напрямок	Заплановано заходів	Виконано заходів
Формування та реалізація конкурентної політики	20	19
Адвокатування конкуренції: запобігання порушенням та методичне забезпечення застосування законодавства про захист економічної конкуренції, сприяння розвитку добросовісної конкуренції	90	57
Правозастосування: виявлення і припинення порушень законодавства про захист економічної конкуренції, дотримання вимог законодавства про захист економічної конкуренції суб'єктами природних монополій, захист конкуренції в сфері державних закупівель	82	40
Контроль за концентрацією та узгодженими діями	7	7
Моніторинг державної допомоги	21	20
Діяльність як органу оскарження у сфері публічних закупівель	2	2
Зміцнення інституційної спроможності АМКУ	60	49
Всього	282	194

Таким чином, у 2018 році План роботи не виконано за 88 заходами (32,2 відсотка).

Планом роботи визначено відповідального керівника, департамент і відділ за виконання кожного окремого заходу в межах напрямів.

Відповідно до наказу Голови АМКУ від 08.09.2017 № 96 затверджено Розподіл обов'язків між першим заступником Голови, заступниками Голови, державними уповноваженими та керівником Антимонопольного комітету України (далі – Розподіл обов'язків).

Розподілом обов'язків на кожного державного уповноваженого покладено відповідальність за роботу з практичного застосування законодавства про захист економічної конкуренції щодо запобігання порушенням законодавства на окремих ринках та їх припинення, зокрема:

1. Щодо контролю за дотриманням законодавства про захист економічної конкуренції на ринках паливно-енергетичного комплексу та житлово-комунального господарства передбачалося виконання 34 заходів, з яких виконано 22.

Аналіз наданої інформації засвідчив, що у 2018 році в межах контролю за дотриманням законодавства про захист економічної конкуренції на цих ринках не передбачались заходи за такими напрямками: дослідження ринку; проблематика ринку; дослідження щодо наявності в діях суб'єктів господарювання ознак порушення законодавства про захист від недобросовісної конкуренції.

2. Щодо контролю за дотриманням законодавства про захист економічної конкуренції на ринках транспорту, промисловості, будівництва і будівельних

матеріалів, поштового зв'язку передбачалося виконання 20 заходів, з яких упродовж 2018 року виконано 11.

Аналізом встановлено, що у 2018 році не завершено дослідження ринку добрив (*справа № 126-126.13/67-15, розпочата 14.05.2015*). Під час дослідження виникла необхідність зміни товарної межі ринку та продовження дослідження в нових товарних межах.

Не завершено розгляду п'яти заяв і справ про порушення законодавства про захист економічної конкуренції та не закрито справу 2016 року № 136-26.13/6-13 за ознаками вчинення ПАТ „Укрзалізниця” порушення у вигляді зловживання монополієм (домінуючим) становищем на загальнодержавному ринку перевезення вантажів залізничним транспортом та надання супутніх послуг (завищення вартості послуг, які надаються за вільними (договірними) тарифами).

Крім того, не завершено двох перевірок щодо дотримання вимог законодавства про захист економічної конкуренції: перевірки дотримання вимог законодавства про захист економічної конкуренції на ринку виробництва трансформаторного обладнання у сегменті силових трансформаторів 35-220 кВ (*акт приймання/передачі від 02.01.2018 № б/н*); документальної перевірки щодо дотримання вимог законодавства про захист економічної конкуренції під час організації та проведення будівництва та ремонту доріг.

3. Щодо контролю за дотриманням законодавства про захист економічної конкуренції на ринках агропромислового комплексу, споживчих товарів, рітейлу передбачалося виконання 10 заходів, з яких у повному обсязі виконано три.

Аналізом встановлено, що не завершено жодного з двох запланованих досліджень ринків: ринку яєць курячих (з метою підготовки актуального звіту змінено товарні межі на „Ринок первинної реалізації яєць курячих в шкарлупі” та часові межі дослідження (*вимога про надання інформації від 28.12.2015 № 126-29.3/03-13098*), термін проведення дослідження продовжено до 01.08.2019; а також ринку м'яса курячого (з метою підготовки актуального звіту змінено товарні межі ринку на „М'ясо куряче” та часові межі дослідження (*вимога про надання інформації від 31.08.2016 № 126-293/03-9173*), термін проведення дослідження продовжено до 01.10.2019.

У 2018 році також не завершено аналіз наданих територіальними відділеннями Комітету рекомендацій та прийнятих рішень на ринку хліба та хлібобулочних виробів, ринку молока незбираного для його подальшої промислової переробки; аналіз практики, формування єдиних підходів до розгляду територіальними відділеннями Комітету питання встановлення органами місцевого самоврядування заборон на продаж алкогольних напоїв (*проект методологічних підходів для органів АМКУ при розгляді питань встановлення органами місцевого самоврядування заборон на роздрібну торгівлю алкогольними напоями подано на розгляд членам АМКУ 12.07.2018. За результатами засідання Комітету 12.07.2018 методологічні підходи визнано такими, що потребують доопрацювання*); розгляд справи № 20-26.13/61-17

про порушення ТОВ „УПЕК-ТРЕЙДИНГ” та ТОВ „ФІРМА МЕГАНОМ” законодавства про захист економічної конкуренції у вигляді антиконкурентних узгоджених дій, що стосуються спотворення результатів торгів, яку перенесено на 2019 рік (*рішення Комітету від 21.03.2019 № 175-р*).

Завершено перевірку, але не затверджено звіту за результатами дослідження ринків роздрібної торгівлі переважно споживчими товарами повсякденного попиту через торговельні мережі корпоративного типу (*службова записка від 29.05.2018 № 126-01/2532*). До проекту звіту за результатами дослідження ринків заступником Голови АМКУ – державним уповноваженим 29.12.2018 надано зауваження, які на час аналізу опрацьовувалися.

4. Щодо контролю за дотриманням законодавства про захист економічної конкуренції на фінансових ринках (банківська діяльність, страхування тощо) передбачалося виконання 40 заходів, з яких у повному обсязі виконано 30.

Слід зазначити, що Планом роботи дослідження фінансового ринку (банківська діяльність, страхування тощо) та дослідження щодо наявності в діях суб’єктів господарювання ознак порушення законодавства про захист від недобросовісної конкуренції не передбачалися.

У 2018 році не виконано підготовлених, але незатверджених таких нормативних актів: Методичних підходів до проведення розслідувань антиконкурентних узгоджених дій учасників конкурсних процедур закупівель; Методики розслідувань антиконкурентних узгоджених дій суб’єктів господарювання під час участі в процедурах закупівель.

Не завершено розгляду трьох справ щодо порушення у вигляді зловживання монополією (домінуючим) становищем:

- ПАТ „Розрахунковий центр з обслуговування договорів на фінансових ринках” на ринку клірингових послуг (*доопрацьовується подання з попередніми висновками у справі*);

- ПрАТ „Українська національна розрахункова картка” на ринку процесингових послуг (*розгляд перенесено на 2019 рік*);

- КП „Київський метрополітен” на ринку надання послуг з оплати проїзду метрополітеном за допомогою банківських безконтактних карток MasterCard з технологією PayPass, що може призвести до недопущення, усунення чи обмеження конкуренції, ущемлення інтересів інших суб’єктів господарювання чи споживачів, які були б неможливими за умов існування значної конкуренції на ринку (*підготовлено та подано на погодження проекти рекомендацій КП „Київський метрополітен” та Київській міській державній адміністрації*).

Не завершено трьох заходів з перевірки щодо дотримання вимог законодавства про захист економічної конкуренції:

- документальної перевірки щодо дотримання законодавства про захист економічної конкуренції під час переказу коштів, а саме: у гривні з картки на картку будь-якого українського банку за реквізитами платіжної картки (*вимога про надання інформації від 17.04.2018 № 130-29/05-4640*); через міжнародні системи переказу (*внутрішнє доручення від 25.09.2018*

№ 13-01/809); за товари, придбані в мережі Інтернет (аналіз з відкритих джерел розпочато з 01.01.2018); за адміністративні послуги, які надаються банками, розташованими в приміщеннях суб'єктів надання адміністративних послуг, завершення перевірки перенесено на 2019 рік (вимога про надання інформації від 15.11.2017 № 13-29/05-1240);

- документальної перевірки щодо дотримання законодавства про захист економічної конкуренції на ринку послуг з розкриття інформації емітентами цінних паперів, завершення перенесено на 2019 рік (вимога про надання інформації від 05.08.2018 № 130-26/05-2637);

- документальної перевірки щодо дотримання законодавства про захист економічної конкуренції під час організації приймання платежів від фізичних осіб за житлово-комунальні послуги (розпочато з 01.01.2018 відповідно до Плану роботи).

5. Щодо контролю за дотриманням законодавства про захист економічної конкуренції на ринках фармацевтики та сфери охорони здоров'я передбачалося виконання 17 заходів, з яких у повному обсязі виконано 4.

Аналіз засвідчив, що у 2018 році не завершено двох досліджень ринків: ветеринарних послуг і стану конкуренції на них, виявлення проблемних питань, що можуть негативно впливати на конкуренцію (триває перевірка дотримання Держпродспоживслужбою вимог законодавства про захист економічної конкуренції (далі – ЗЕК) у сфері ветеринарних послуг, зокрема щодо недопущення до проведення дослідження на титр антирабічних тіл методом FAVN-test інших суб'єктів (розпочато після звернення громадянина від 13.07.2017 № 14-01/716-ко), крім Державного науково-дослідного інституту з лабораторної діагностики та ветеринарно-санітарної експертизи (за заявою ТОВ „НЕОВЕТЛАБ Україна” від 18.06.2018 № 8-01/7024); виявлення проблемних питань умов функціонування системи забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення (у грудні 2018 року отримано та проаналізовано інформацію від 25 потенційних учасників ринку робіт/послуг з проведення санітарно-епідеміологічної експертизи та Держпродспоживслужби і готується проект рекомендацій Держпродспоживслужбі) (розпочато на підставі заяви від 12.04.2018 № 1397/016).

Не завершено розгляду семи справ про порушення законодавства про захист економічної конкуренції та перевірки на відповідність вимогам законодавства про захист економічної конкуренції у сферах управління та поводження з медичними відходами.

6. У рамках роботи Комітету щодо контролю за дотриманням законодавства про захист економічної конкуренції на ринках житлово-комунального господарства та паливно-енергетичного комплексу (виробництво і постачання газу, нафти та нафтопродуктів) передбачалося виконання 15 заходів, з яких у повному обсязі виконано 7.

Аналіз Плану роботи засвідчив, що за підсумками 2018 року не завершено трьох досліджень ринків:

- послуг у сфері теплопостачання (щодо проблемних питань, пов'язаних з оплатою за опалення). МЗК підготовлено запити Мінрегіону, НКРЕКП,

суб'єктам господарювання та Спілці власників житла міста Києва, дослідження триває *(внутрішнє доручення від 13.08.2018 №13-01/648)*;

- природного газу (підготовлено проект звіту, який Комітетом не розглядався). У рамках проведення дослідження ринку природного газу підготовлено та внесено на розгляд державного уповноваженого подання про початок розгляду справи за ознаками порушення АТ „Укртрансгаз” законодавства про ЗЕК на ринку транспортування природного газу, відповідно до розпорядження державного уповноваженого від 14.08.2018 № 06/168-р розпочато розгляд справи №128-26.13/75-18 про порушення законодавства про ЗЕК *(розпочато з 01.09.2017 відповідно до річного плану роботи Комітету на 2017 рік)*;

- присадок, що додаються до моторних палив (термін виконання перенесено на 2019 рік, *розпочато з 01.07.2018 відповідно до Плану роботи*).

7. У рамках роботи Комітету щодо контролю за дотриманням законодавства про захист економічної конкуренції на ринках телекомунікації та законодавства про захист від недобросовісної конкуренції передбачалося виконання 11 заходів, з яких у повному обсязі виконано 7.

За результатами аналізу Плану роботи встановлено, що не завершено і тривають дослідження на двох ринках: розповсюдження телеканалами програмних продуктів *(розпочато з 01.01.2018 відповідно до Плану роботи)*; послуг з доступу до Інтернету *(вимоги про надання інформації від 13.07.2018 № 130-21.1/09-8621, 130-21.1/09-8622, 130-21.1/09-8623)*.

Прийняття рішень і рекомендацій за результатами дослідження щодо дотримання суб'єктами господарювання Закону України „Про захист від недобросовісної конкуренції” щодо товару з позначеннями „Органік” перенесено на 2019 рік *(у березні 2019 року прийнято 36 рекомендацій)*. Крім того, не завершено розгляду справи про порушення ТОВ „ЛАТЧБАХЕР Україна” і ТОВ „ЛЕВАНТ” законодавства про захист економічної конкуренції у вигляді антиконкурентних узгоджених дій, які стосуються спотворення результатів торгів.

8. У рамках роботи Комітету щодо контролю за дотриманням законодавства про захист економічної конкуренції на ринках робіт та послуг із впровадження, розробки та супроводження програмного забезпечення (комп'ютерних програм, технологій тощо), включаючи всі пов'язані з цим платні адміністративні послуги та інші платні послуги, пов'язані з наданням адміністративних (включаючи супутні послуги), послуги сфери спорту, відпочинку, розваг, науково-технічної діяльності та виставкової діяльності, ритуальні послуги, освітні послуги, інші послуги (послуги невиробничої сфери та інші загальні послуги), передбачалося виконання 23 заходів, з яких у повному обсязі виконано 15.

Аналіз Плану роботи засвідчив, що не завершено та тривають дослідження на трьох ринках:

- оформлення паспорта громадянина України для виїзду за кордон у частині дій органів влади/організацій/установ щодо встановлення вимог до обладнання і програмного забезпечення, необхідного для виготовлення

біометричних паспортів (надіслано уточнюючі вимоги, після отримання інформації на які буде доопрацьовано довідку, *розпочато 15.11.2017 відповідно до службової записки № 130-08/635*);

- проведення судових та інших експертиз у частині відповідності вимогам законодавства про захист економічної конкуренції порядку визначення установ, що проводять експертизи та порядку проведення відповідних експертиз (*дослідження перенесено на 2019 рік*);

- послуг з розміщення зовнішньої реклами (готується звіт, *розпочато згідно з внутрішнім дорученням 25.07.2017*).

Не завершено дослідження впливу Митного реєстру об'єктів права інтелектуальної власності на ринки оптової та роздрібною торгівлі споживчими товарами, в тому числі через мережу Інтернет (*підготовлено проект аналітичної довідки за результатами дослідження й опрацьовується інформація, отримана від співвиконавців*).

Не прийнято рішення у справі № 130-26.13/64-17, розпочатій за ознаками вчинення Міністерством юстиції України порушення законодавства, передбаченого частиною першою статті 15 Закону України „Про захист економічної конкуренції”, у вигляді прийняття акта, який призвів до недопущення конкуренції на ринку реалізації арештованого майна шляхом проведення електронних торгів. Проект рішення у справі виносився для прийняття на засідання АМКУ 17.05.2018, 14.06.2018, 21.06.2018, 05.07.2018, 01.10.2018, 28.02.2019, 04.04.2019, 09.04.2019, голосуванням проект рішення відхилено (*на час аудиту справа розглядалася*).

У 2018 році не завершено розгляду трьох справ щодо порушення законодавства про захист економічної конкуренції у вигляді зловживання монопольним (домінуючим) становищем; встановлення обмеження самостійності підприємств у частині споживання платних послуг; антиконкурентних узгоджених дій, які стосуються спотворення результатів торгів (*прийнято рішення від 04.04.2019 № 200-р*).

Отже, упродовж 2018 року із 282 заходів, визначених Планом роботи, не виконано 88. Розпочаті ще у 2015–2016 роках конкурентні розслідування на ринках та інші заходи постійно відтерміновувалися.

IV. АНАЛІЗ ЕФЕКТИВНОСТІ РОБОТИ АНТИМОНОПОЛЬНОГО КОМІТЕТУ УКРАЇНИ ЩОДО ЗАХИСТУ КОНКУРЕНЦІЇ НА ОКРЕМИХ РИНКАХ

Згідно з пунктом 7 частини першої статті 7 Закону 3659 до повноважень Комітету у сфері здійснення контролю за дотриманням законодавства про захист економічної конкуренції віднесено, зокрема, проведення дослідження ринку, визначення межі товарного ринку, а також становища, в тому числі монопольного (домінуючого) суб'єктів господарювання на цьому ринку, та прийняття відповідних рішень (розпоряджень).

Інформацію про результати проведених у 2018 році досліджень ринків викладено у річному Звіті (стор. 10–235) у розділі „Стан конкуренції в Україні в цілому та на окремих ринках”.

Цей розділ містить такі підрозділи: „Макроекономічний огляд”, „Ринки паливно-енергетичного комплексу та житлово-комунального господарства”, „Ринки фармацевтики”, „Ринки транспорту”, „Ринки індустріальних товарів”, „Ринки зв'язку та телекомунікацій”, „Ринки споживчих товарів”, „Ринки адміністративних та загальних послуг” та „Ринки фінансових послуг”.

У Плані роботи дослідження ринків віднесено до заходів з адвокатування конкуренції. Загалом Комітетом заплановано 19 заходів щодо дослідження ринків.

Аналіз Звіту про виконання Плану роботи центрального апарату Антимонопольного комітету України на 2018 рік засвідчив, що із запланованих 19 заходів щодо досліджень ринків завершено 6, а саме:

1. Дослідження можливого монопольного становища ПАТ „Дніпропетровський стрілочний завод” на ринку елементів для залізничних колій, виявлення можливого зловживання монопольним (домінуючим) становищем на цьому ринку та дослідження стану конкуренції на ринку елементів верхньої будови колій. Відповідно до зазначеного Звіту за результатами збору та аналізу матеріалів щодо становища ПАТ „Дніпровський стрілочний завод” на ринку елементів верхньої будови колій готується проект подання з попередніми висновками про визнання акціонерного товариства таким, що займає монопольне (домінуюче) становище на ринку стрілочних переводів для залізничних колій загального користування (**станом на 31.12.2018 рішення не прийнято**).

2. Дослідження ринку послуг надання ДП „Укрінтеравтосервіс” письмової інформації вагових параметрів у пунктах пропуску. На стор. 187 річного Звіту викладено результати дослідження: виявлено проблематику ринку – „відсутність справних та/або наявних, встановлених ДФС вагових комплексів у деяких автомобільних пунктах пропуску на державному кордоні”; не вирішено питання передавання вагових комплексів ДП „Укрінтеравтосервіс” на баланс ДФС та/або їх демонтажу; відсутній нормативно-правовий акт, який визначає порядок здійснення посадовими особами митних органів документального контролю; чітко не визначено форми та способу надання інформації про результати зважування транспортного засобу, а також вимог до місця безпосереднього зважування транспортного засобу та до суб'єктів господарювання, що можуть розміщувати вагові комплекси на території автомобільних пунктів пропуску чи прилеглий території. **Разом з тим річний Звіт не містить посилання на рішення Комітету, яким схвалено пропозиції до Кабінету Міністрів України, а також посилянь на матеріали дослідження.**

3. Комплексне дослідження ринку послуг заправки авіапальним повітряним суден в аеропортах України. На засіданні Комітету 13.12.2018 схвалено Звіт про результати комплексного дослідження ринків авіаційного пального та послуг з заправки повітряних суден в аеропортах України, але річний Звіт не містить посилання на цей документ. Висновки за результатами проведеного дослідження викладено на стор. 57–64 річного Звіту: „*Бар'єрами для вступу потенційних конкурентів на зазначені ринки є: адміністративні обмеження, пов'язані з необхідністю одержання сертифіката відповідності*

для здійснення авіапаливозабезпечення; організаційні обмеження, обумовлені необхідністю укладання договорів з експлуатантом аеропорту (аеродрому), зокрема, на оренду майна, надання послуг із прийому, зберігання, видачі, контролю якості авіаційного пального та інших додаткових послуг при здійсненні діяльності з авіапаливо забезпечення; обмеження, пов'язані з необхідністю використання спеціального обладнання та/або необхідністю доступу до інфраструктури аеропорту для надання послуг із реалізації авіаційного пального із заправкою повітряних суден, тощо". **Водночас річний Звіт не містить інформації про надання пропозицій зацікавленим органам за результатами проведеного дослідження.**

4. Проведення органами Комітету днів захисту конкуренції на ринках житлово-комунальних послуг. З 13.06.2018 по 15.06.2018 взято участь у семінарі-тренінгу з питань практичного застосування законодавства про захист економічної конкуренції.

5. Дослідження ринку випуску та проведення лотерей. На засіданні Комітету 22.02.2018 схвалено Звіт про результати дослідження ринку випуску та проведення лотерей. Річний Звіт на стор. 188-191 містить інформацію про результати дослідження та посилання на текст документа.

Крім того, знято з контролю дослідження ринку коньячних спиртів у зв'язку з виданням наказу Мінагрополітики від 27.12.2017 № 702 „Про затвердження правил виробництва коньяків України”.

Таким чином, План роботи у частині дослідження ринків виконано на 26,0 відс., із запланованих 19 заходів завершено 5, один знято з контролю, реалізацію 12 запланованих заходів перенесено на 2019 рік.

Рахункова палата на підставі інформації, викладеної у річному Звіті, вибірково проаналізувала повноту виконання покладених на АМКУ завдань щодо дослідження окремих ринків, які можуть впливати на дохідну частину Державного бюджету України, зокрема ринку випуску та проведення лотерей в Україні, та встановила.

Річний Звіт (стор. 188–191) містить інформацію щодо стану ринку випуску та проведення лотерей в Україні, а також пропозиції Комітету до Уряду щодо розроблення та погодження необхідних змін до законодавства з метою створення належних умов для функціонування цього ринку. Пропозиції подано після розгляду Звіту про результати дослідження ринку випуску та проведення лотерей, схваленого 22.02.2018 на засіданні АМКУ.

На стор. 188 річного Звіту зазначено, що проект Ліцензійних умов не погоджено Комітетом через необ'єктивність критеріїв до здобувачів ліцензії; надання переваг державним банкам; фактичну закритість ринку для нових учасників; правову невизначеність щодо критерію „бездоганна ділова репутація”, що передбачає суб'єктивне його трактування при застосуванні.

Разом з тим в оцінці Комітету, що міститься в пункті 268 на стор. 59 Звіту за результатами дослідження ринку випуску та проведення лотерей, вказано: **„Проектом Ліцензійних умов фактично передбачено такі ж вимоги до операторів, як і Законом України „Про державні лотереї в Україні”.**

Незважаючи на те, що Мінфін був автором надісланого Комітету проекту Ліцензійних умов, **Мінфін визнає недоліки чинного законодавства у сфері ринку державних лотерей**, на підставі якого розроблено проект Ліцензійних умов (лист від 29.08.2017 № 06010-10-13/23303): „...Закон України „Про державні лотереї в Україні” має суттєві прогалини, які дають можливість приватним підприємствам залучати громадян України до участі в азартних іграх під виглядом державних лотерей, що в свою чергу, ставить під сумнів законність дій гравців під час участі у таких лотереях, а також уникати відповідальності за залучення осіб, які не досягли 18 років, до участі в лотереї. Крім того, поняття «державна» лотерея в цьому законі фактично не містить можливості управління лотереєю діяльністю.

Зокрема, це пов'язано з тим, що визначення терміна „азартна гра” у Законі України „Про заборону грального бізнесу в Україні” фактично тотожне визначенню терміну „лотерея” у Законі України „Про державні лотереї в Україні”.

Під час аналізу річного Звіту Комітет не надав інформації про погодження ним на стадії розроблення та прийняття проекту Закону України від 06.09.2012 № 5204 „Про державні лотереї в Україні”.

Як зазначено в листі Мінфіну від 26.04.2018 № 06010-03-3/11836 до Кабінету Міністрів України, від легалізації грального бізнесу в Україні держава щороку зможе отримувати майже 5 млрд гривень. Отже, врегулювання цього питання надасть можливість збільшити надходження до державного бюджету щороку майже на 5,0 млрд гривень.

Мінфін на виконання доручення Першого віце-прем'єр-міністра України С. Кубіва від 28.03.2018 № 8396/1/1-18 розглянув лист АМКУ від 27.02.2018 № 130-29/02-2476 про схвалення Звіту за результатами дослідження ринку випуску та проведення лотерей і повідомив, що викладені в пункті 523 Звіту рекомендації, запропоновані Кабінетом Міністрів України, вже враховано в урядовому законопроекті „Про детінізацію ринку азартних ігор та забезпечення доходами бюджету з метою виконання соціальних зобов'язань” (№ 4663 від 13.05.2016), надано порівняльну таблицю розгляду пропозицій (згідно з постановою Верховної Ради України від 07.02.2019 № 2679 законопроект № 4663 включено до розділу II „Питання, які доручається підготувати і доопрацювати для розгляду на сесії” порядку денного десятої сесії Верховної Ради України восьмого скликання).

Комітетом при дослідженні ринку випуску та проведення лотерей проведено всебічний аналіз нормативної бази, отримано пропозиції від усіх учасників ринку, Уряду надано обґрунтовані рекомендації. Незважаючи на це, дослідження має кілька прогалин, зокрема:

1. Комітетом не встановлено кінцевих бенефіціарів операторів державних лотерей в період, що досліджується.

Згідно з інформаційним листом АМКУ „Про проведення дослідження ринків” у звіті про результати дослідження ринку повинна міститись інформація щодо його учасників. Під час дослідження встановлено кінцевих власників операторів державних лотерей станом тільки на 2014 рік.

На стор. 40 Звіту за результатами дослідження ринку випуску та проведення лотерей Комітет при визначенні бенефіціарів операторів державних лотерей посилається на лист Мінфіну від 14.08.2014 № 31-14040-16-5/21123, яким МВС повідомлено: „...У зв'язку з закладеними у зазначеному законі прогалинами склалася ситуація при якій регуляторні та контролюючі функції Міністерства фінансів України як органу ліцензування фактично знівельовані, а ринок лотерей монополізовано трьома приватними структурами, засновниками яких є суб'єкти іноземного походження. Зокрема, це: товариство з обмеженою відповідальністю „М.С.Л.” (засновник „EVOLOT LIMITED” – юридична особа, що діє за законодавством Республіки Кіпр); підприємство з 100% іноземними інвестиціями «Українська Національна Лотерея» (засновник „Олімпік Голд Холдінгз Лімітед” – юридична особа, що діє за законодавством Британських Віргінських островів); приватне акціонерне товариство „Патріот” („CEXRIBA INVESTMENTS LIMITED” – юридична особа, що діє за законодавством Республіки Кіпр).”.

2. Під час проведення дослідження ринку Комітетом не визначено фактичного обсягу ринку державних лотерей.

Відповідно до інформаційного листа Комітету „Про проведення дослідження ринків” у звіті про дослідження ринку повинна міститись інформація про обсяг ринку товарів.

Під час проведення дослідження оператори державних лотерей надали інформацію про отримані обсяги коштів від здійснення лотерейної діяльності.

На стор. 48 Звіту за результатами дослідження ринку випуску та проведення лотерей зазначено, що ПрАТ „Патріот” за період з 1997 року до 30.09.2017 та ТОВ „М. С. Л.” за період з 2003 року до 2016 року отримано 16,2 млрд грн і 1,5 млрд доларів США відповідно. Таким чином, цей Звіт не містить інформації про обсяг ринку лотерей на момент проведення дослідження. Водночас зазначена інформація про обсяги коштів, що отримали два оператори за останні 20 років, не є ілюстративною при проведенні дослідження обсягу ринку.

У Звіті також відсутня інформація про обсяг коштів, отриманих ПП „УНЛ” у результаті проведення лотерейної діяльності. На стор. 48 зазначено: „ПП „УНЛ” визначило інформацію про обсяг отриманих коштів як конфіденційну”, як наслідок, цю інформацію не відображено у Звіті.

Крім того, встановлено розбіжність між даними, викладеними на стор. 48 і 102 Звіту за результатами дослідження ринку випуску та проведення лотерей, щодо обсягу коштів від проведення лотерей, сплачених до Державного бюджету України. Так, на стор. 48 вказано, що обсяг коштів, сплачених до державного бюджету, зменшився з 318,9 млн грн у 2014 році до 26,5 млн грн у 2015 році, що менше на 91,7 відс., тоді як на стор. 102 зазначено, що надходження до державного бюджету у 2015 році зменшились до 0,2 млн євро, або на 99,0 відсотка.

3. Річний Звіт не містить інформації про недоотримання щороку Державним бюджетом України щонайменше 5 млрд грн через неврегулювання питання діяльності ринку випуску та проведення лотерей.

V. КОНТРОЛЬ ЗА КОНЦЕНТРАЦІЄЮ СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ ТА УЗГОДЖЕНИМИ ДІЯМИ, ПОРУШЕННЯМИ У СФЕРІ НЕДОБРОСОВІСТНОЇ КОНКУРЕНЦІЇ

Відповідно до частини першої статті 22 Закону 2210 державний контроль за концентрацією суб'єктів господарювання, з метою запобігання монополізації товарних ринків, зловживання монополюючим (домінуючим) становищем та обмеження конкуренції, покладено на органи Антимонопольного комітету України.

У річному Звіті (стор. 246–259) відображено діяльність Комітету у сфері контролю за концентраціями та узгодженими діями, зазначено про зміни законодавства та процедур у цій сфері, що відбулися у 2018 році.

Крім того, чітко викладено статистичну інформацію про кількість розглянутих заяв і наданих дозволів на концентрацію. У 2018 році до Комітету надійшло **532 заяви** про надання дозволу на концентрацію суб'єктів господарювання, що на **134 заяви** (або на 25,0 відс.) менше, ніж у 2017 році. У **79** випадках заяви повернено без розгляду або учасники концентрації відмовилися від її здійснення до прийняття рішення Комітетом. Таким чином, у 2018 році АМКУ розглянуто **453 заяви** про надання дозволу на концентрацію суб'єктів господарювання.

Комітетом за підсумками розгляду заяв і справ про концентрацію надано дозволи на економічну концентрацію у 447 випадках, закрито розгляд без прийняття рішення по суті у 6 випадках.

Найбільш поширеними видами концентрації суб'єктів господарювання, за якими надано дозволи, є придбання акцій (часток, паїв) – 325 дозволів (72,7 відс.); набуття контролю в інших формах – 92 дозволи (20,6 відс.); спільне створення суб'єкта господарювання – 15 дозволів (3,4 відс.); злиття – 6 дозволів (1,3 відс.); інші види – 9 дозволів (2,0 відсотка).

Як і в попередніх роках, **найпопулярнішими ринками** серед наданих Комітетом дозволів на концентрацію були ринок сільськогосподарської продукції – 108 дозволів (24,2 відс. загальної частки наданих дозволів), ринки хімічних речовин і хімічної продукції – 99 дозволів (22,1 відс.), ринок фінансової та страхової діяльності – 35 дозволів (7,8 відсотка).

Проте у річному Звіті (стор. 250–254) наведено **чотири приклади** ринків дозволеної концентрації, **які відповідно до статистичних даних у 2018 році не є популярними у розрізі наданих Комітетом дозволів**, зокрема, надання послуг просування товарів (робіт, послуг) у мережі Інтернет через онлайн-майданчики (інтернет-платформи); суднобудування; організації будівництва житлової нерухомості в межах міста Києва; оренди нерухомості (офісної, промислової, складської) у межах міста Києва. При цьому в річному Звіті **відсутні приклади щодо ринків фінансової та страхової діяльності**.

У 2018 році Комітетом розглянуто 57 заяв про надання дозволу на узгоджені дії. Графік на стор. 257 річного Звіту відображає динаміку кількості розглянутих заяв і наданих дозволів на здійснення узгоджених дій.

Річний Звіт не містить інформації та прикладів щодо ринків і суб'єктів, яким надано дозволи.

У 2018 році до органів АМКУ (стор. 256–259) надійшла 71 заява про надання дозволу на узгоджені дії суб'єктів господарювання, зокрема, надано дозвіл за 63 заявами, залишено без розгляду 6 заяв.

Найбільш поширені такі види узгоджених дій суб'єктів господарювання, на які Комітет протягом 2018 року надав дозвіл: здійснення будь-якої іншої погодженої поведінки (діяльності, бездіяльності) суб'єктів господарювання – 60,3 відс., укладання угод у будь-якій формі – 38,1 відс. загальної кількості.

У річному Звіті (стор. 260–271) наведено інформацію щодо контролю за порушеннями у сфері недобросовісної конкуренції. Зокрема, у 2018 році припинено **168 порушень**, що на **65,6 відс. менше**, ніж у 2017 році (**256 порушень**). Діаграми (стор. 260) відображають структуру порушень у розрізі ринків, одиниць, відсотків та за класифікацією порушень норм статей Закону 2210. Також на цій сторінці зазначено суму накладених штрафів на суб'єктів господарювання – 24,1 млн грн, далі наведено приклади найбільш поширених порушень Закону 2210.

Відповідно до статті 34 Закону 2210 за подання заяв про надання дозволу на узгоджені дії, концентрацію, надання висновків справляється плата в таких розмірах:

- із заяв про надання дозволу на концентрацію – у розмірі 1200 неоподатковуваних мінімумів доходів громадян (1200x17 грн = 20 400 грн), а у разі сплати суми збору відповідно до абзацу четвертого частини другої статті 34 Закону 2210 за надання попередніх висновків з цих питань – у розмірі 880 неоподатковуваних мінімумів доходів громадян (14 960 грн);

- із заяв про надання дозволу на узгоджені дії – у розмірі 600 неоподатковуваних мінімумів доходів громадян (10 200 грн), а в разі сплати суми збору відповідно до абзацу четвертого частини другої статті 34 Закону 2210 за надання попередніх висновків з цих питань – у розмірі 280 неоподатковуваних мінімумів доходів громадян (4 760 грн);

- із заяв про надання висновків відповідно до статей 14 і 29 Закону 2210 – у розмірі 320 неоподатковуваних мінімумів доходів громадян (5 440 грн);

- за видачу додаткових примірників завірених копій рішень з питань, передбачених частиною другою статті 34 Закону 2210, – у розмірі 0,5 неоподатковуваного мінімуму доходів громадян (8,5 грн) за кожен примірник.

Частинами третьою та четвертою статті 34 Закону 2210 визначено, що плата вноситься у гривнях. Суб'єкти господарювання з місцезнаходженням за межами України можуть вносити плату у євро чи доларах США за офіційним курсом Національного банку України на день внесення такої плати. Плата зараховується до спеціального фонду Державного бюджету України як власні надходження АМКУ і використовується на потреби Комітету та його територіальних органів, якщо інше не передбачено законом.

За інформацією, наданою Управлінням фінансового планування, бухгалтерського обліку та звітності, у 2018 році АМКУ **отримано** за надані

послуги **10 847,2 тис. грн**, у тому числі апаратом Комітету – **10 693,8 тис. грн**, територіальними органами – **153,4 тис. грн** (таблиця 2).

Таблиця 2

Надходження за отриманими дозволами на концентрацію, узгодженими діями та висновками у 2018 році

Показники	Сума надходжень у 2018 році
Отримано за послуги, надані АМКУ	10 847,2
<i>в тому числі:</i>	
надходження (частина друга статті 34 Закону 2210)	10 810,6
<i>з них за:</i>	
- надання дозволу на концентрацію	9 394,5
- надання дозволу на узгоджені дії	724,2
- надання попередніх висновків з питань конкуренції	104,7
- надання попередніх висновків з питань узгоджених дій	4,8
- надання висновків	582,1
- видачу додаткових примірників завірених копій	0,3
інші надходження (відшкодування витрат минулих років, курсова різниця)	36,6

Надана для аналізу інформація щодо розміру надходжень плати за надання дозволу на концентрацію не відповідає інформації про кількість наданих дозволів у річному Звіті (вказана сума надходжень на 153,3 тис. грн більша: $453 \times 20,4 \text{ тис. грн} = 9\,241,2 \text{ тис. грн} - 9\,394,5 \text{ тис. грн} = 153,3 \text{ тис. гривень}$).

Це пояснюється тим, що зарахування коштів відбувається в один бюджетний період, а розгляд справи АМКУ – в інший.

VI. АНАЛІЗ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ АНТИМОНОПОЛЬНИМ КОМІТЕТОМ УКРАЇНИ ФУНКЦІЇ УПОВНОВАЖЕНОГО ОРГАНУ У СФЕРІ ДЕРЖАВНОЇ ДОПОМОГИ СУБ'ЄКТАМ ГОПОДАРИЮВАННЯ

Закон України від 01.07.2014 № 1555 „Про державну допомогу суб'єктам господарювання” (далі – Закон 1555) встановлює правові засади проведення моніторингу державної допомоги суб'єктам господарювання, здійснення контролю за допустимістю такої допомоги для конкуренції, спрямований на забезпечення захисту та розвитку конкуренції, підвищення прозорості функціонування системи державної допомоги та дотримання міжнародних зобов'язань України у сфері державної допомоги. Закон 1555 набрав чинності через три роки з дня його опублікування (02.08.2017).

Відповідно до частини першої статті 3 Закону 1555 його дія поширюється на будь-яку підтримку суб'єктів господарювання надавачами державної допомоги за рахунок ресурсів держави чи місцевих ресурсів для виробництва товарів або провадження окремих видів господарської діяльності, крім випадків, передбачених частиною другою цієї статті, зокрема,

у сфері сільськогосподарського виробництва та рибальства, виробництва зброї і військового спорядження, господарської діяльності, пов'язаної з інвестуванням в об'єкти інфраструктури із застосуванням процедур державних закупівель, тощо.

У статті 4 Закону 1555 зазначено, що державна допомога може реалізовуватися у таких формах:

надання субсидій та грантів;

надання дотацій;

надання податкових пільг, відстрочення або розстрочення сплати податків, зборів чи інших платежів;

списання боргів, включно із заборгованістю за надані державні послуги, списання штрафних санкцій, компенсація збитків суб'єктам господарювання;

надання гарантій, кредитів на пільгових умовах, обслуговування кредитів за пільговими тарифами;

зменшення фінансових зобов'язань суб'єктів господарювання перед фондами загальнообов'язкового державного соціального страхування;

збільшення державної частки в статутному капіталі суб'єктів господарювання або збільшення вартості державної частки на умовах, не прийнятних для приватних інвесторів, тощо.

Відповідно до статті 8 Закону 1555 АМКУ є уповноваженим органом у сфері державної допомоги (далі – Уповноважений орган).

Аналіз розділу річного Звіту „Діяльність із впровадження системи моніторингу та контролю державної допомоги” (стор. 274–287) засвідчив, що впродовж 2018 року до Комітету надійшло 916 повідомлень про державну допомогу, з них про нову державну допомогу – 860 (93,9 відс.) та про програми чинної державної допомоги – 56 (6,1 відсотка).

Згідно з пунктом 3 частини другої статті 8 Закону 1555 Уповноважений орган збирає та проводить аналіз інформації про заходи з підтримки суб'єктів господарювання за рахунок ресурсів держави чи місцевих ресурсів. За результатами аналізу інформації, наданої Комітетом щодо отриманих повідомлень від надавачів державної допомоги, встановлено, що державними органами виконавчої влади надано 57 (6,2 відс.) повідомлень, органами місцевого самоврядування та органами місцевої влади – 859 (93,8 відс.) повідомлень.

Комітетом у річному Звіті (стор. 277) зазначено: у 2018 році органами АМКУ прийнято 264 рішення (28,8 відс. отриманих повідомлень), зокрема, про визнання підтримки такою, що не є державною, – 175; початок розгляду справи про державну допомогу – 78; допустимість державної допомоги до конкуренції – 9; визнання нової державної допомоги недопустимою для конкуренції – 2. Однак у річному Звіті не вказано, на підставі якої статті Закону 1555 прийнято ці рішення.

Так, згідно з частиною сьомою статті 11 Закону 1555 рішення про визнання нової державної допомоги недопустимою для конкуренції (2 рішення у річному Звіті) приймаються Уповноваженим органом за

результатами розгляду справи про державну допомогу, а рішення щодо зазначених у тексті випадків можуть прийматися як за результатами розгляду повідомлення про нову державну допомогу, так і розгляду справи про державну допомогу. Отже, **Рахункова палата рекомендує уточнити зазначену інформацію.**

Рахункова палата встановила, що річний Звіт (стор. 276–277) містить інформацію лише про прийняття рішень за третиною повідомлень про державну допомогу, надісланих надавачами, на якому етапі розгляду решта повідомлень не зазначається. Проте надана Комітетом інформація щодо розгляду повідомлень надавачів державної допомоги свідчить: 24,5 відс. повідомлень про державну допомогу надійшло до Комітету в IV кварталі (у I кв. – 163; II кв. – 148; III кв. – 381; IV кв. – 224).

За інформацією Комітету, при опрацюванні 916 повідомлень надавачів державної допомоги відмовлено та припинено розгляд за 401, щодо 185 прийнято результативні рішення, 78 – про початок розгляду справ, решта 252 повідомлення розглядаються (схема 2). **Річний Звіт такої інформації не містить.**

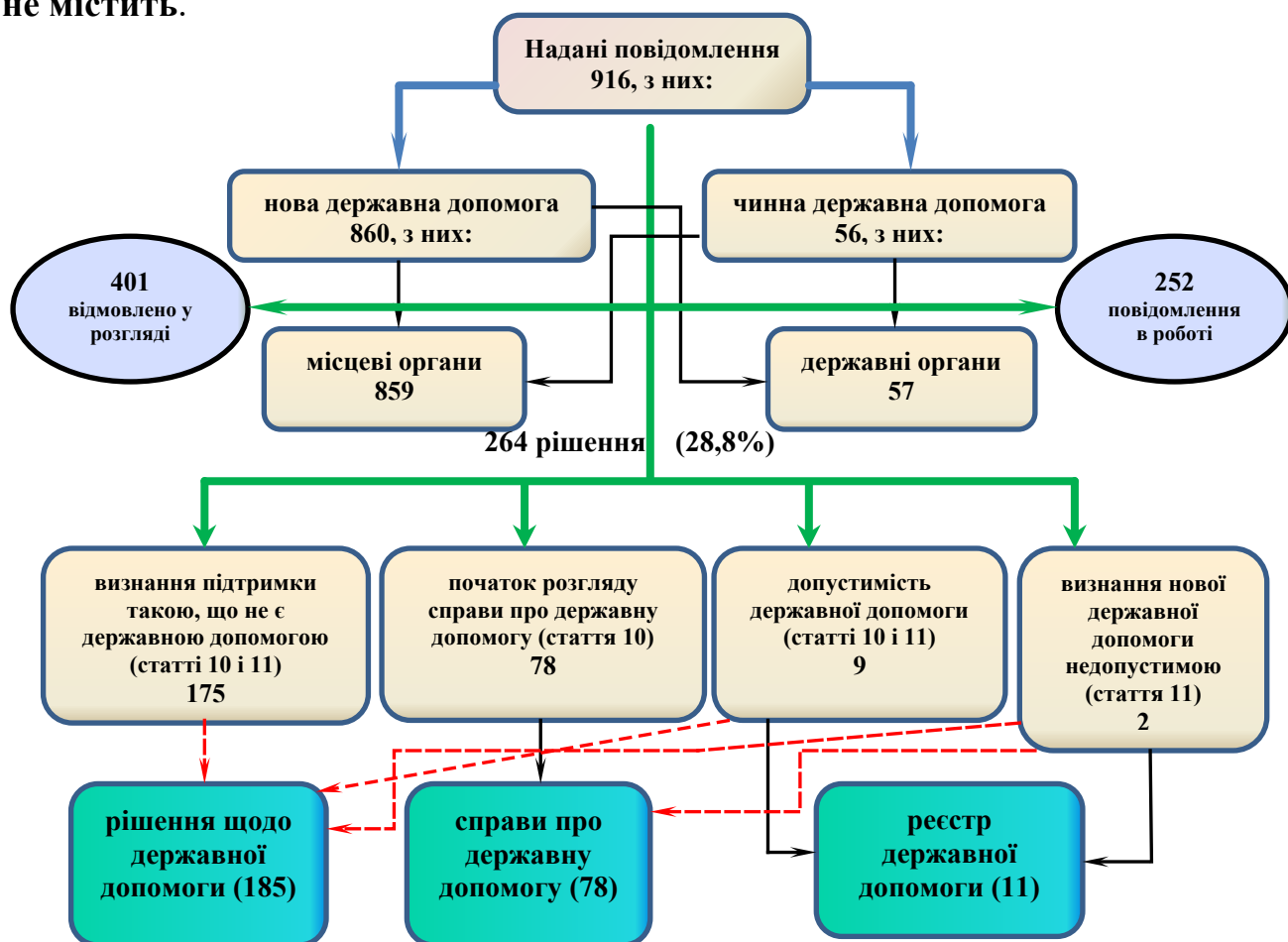

Схема 2. Надані у 2018 році повідомлення та прийняті рішення про державну допомогу

Рахункова палата вважає, що у річному Звіті для повного здійснення контролю за допустимістю державної допомоги для конкуренції, підвищення прозорості функціонування системи державної допомоги необхідно вказати не

лише кількість отриманих повідомлень і прийнятих рішень про державну допомогу, а і загальну кількість розглянутих повідомлень надавачів із зазначенням інформації, на якому етапі ці повідомлення, а також обсяг коштів, форми їх надання та джерела фінансування.

У рамках інформаційної підтримки надавачів державної допомоги Комітетом підготовлено та надано 379 роз'яснень з питань застосування законодавства у сфері державної допомоги, зокрема 9 узагальнених роз'яснень, проведено 6650 консультацій, 49 виступів, 9 круглих столів.

Згідно з частиною другою статті 6 Закону 1555 Кабінет Міністрів України визначає критерії оцінки допустимості окремих категорій державної допомоги, тобто Комітет з дня набрання чинності цією нормою (02.08.2014) повинен розробити, а Кабінет Міністрів України затвердити відповідні нормативно-правові акти. Однак **лише у 2017 році розроблено шість проектів постанов Уряду, з яких п'ять прийнято у 2018 році, зокрема, про:**

- затвердження критеріїв оцінки допустимості державної допомоги суб'єктам господарювання на професійну підготовку працівників (постанова від 11.01.2018 № 11);

- затвердження критеріїв оцінки допустимості державної допомоги суб'єктам господарювання на працевлаштування окремих категорій працівників та створення нових робочих місць (постанова від 31.01.2018 № 33);

- затвердження критеріїв оцінки допустимості державної допомоги на відновлення платоспроможності та реструктуризацію суб'єктів господарювання (постанова від 31.01.2018 № 36);

- затвердження критеріїв оцінки допустимості державної допомоги суб'єктам господарювання для забезпечення розвитку регіонів та підтримки середнього та малого підприємства (постанова від 07.02.2018 № 57);

- затвердження критеріїв оцінки допустимості державної допомоги суб'єктам господарювання на проведення наукових досліджень, технічний розвиток та інноваційну діяльність (постанова від 07.02.2018 № 118).

Слід зазначити, що на момент аудиту Урядом **не затверджено критеріїв оцінки допустимості державної допомоги суб'єктам господарювання на заходи із захисту навколишнього природного середовища** (проект постанови після додаткового погодження із заінтересованими органами надіслано до Кабінету Міністрів України листом від 27.11.2018 № 500-29/02-15830).

Аналіз річного Звіту засвідчив, що на виконання пункту 8 частини другої статті 6 Закону 1555 (допомога на підтримку окремих галузей економіки) Комітет розробив проекти постанов Уряду про затвердження критеріїв оцінки допустимості державної допомоги суб'єктам господарювання у вугільній галузі та банківському секторі, які за результатами публічного обговорення схвалено на засіданнях АМКУ 20.12.2018 і 27.12.2018 відповідно.

Згідно з пунктами 6–7 частини другої статті 8 Закону 1555 до повноважень Уповноваженого органу належить визначення порядку подання

та оформлення повідомлень про нову державну допомогу та про внесення змін до умов чинної державної допомоги; розгляду справ про державну допомогу; відкликання рішень; проведення моніторингу державної допомоги; ведення та доступу до реєстру державної допомоги; визначення форм та вимог щодо подання інформації про чинну державну допомогу та методик формування карти регіонального розподілу державної допомоги, підготовки та оформлення офіційної звітності України у сфері державної допомоги.

Відповідно до статті 16 Закону 1555 *реєстр державної допомоги складається та ведеться Уповноваженим органом* за результатами проведення моніторингу державної допомоги та на підставі інформації про чинну державну допомогу, яка подається надавачами такої допомоги. Реєстр державної допомоги оновлюється, зокрема даними про нову державну допомогу, що набрала чинності впродовж звітнього року. Форма та вимоги до подання інформації про чинну державну допомогу визначаються Уповноваженим органом.

Аналізом встановлено, що розпорядженнями Комітету від 28.12.2015 № 43-рп (із змінами), від 04.03.2016 № 2-рп та від 12.04.2016 № 8-рп, зареєстрованими в Мін'юсті, затверджено порядки, передбачені пунктами 6–7 частини другої статті 8 Закону 1555.

У Порядку ведення та доступу до реєстру державної допомоги суб'єктам господарювання, затвердженому розпорядженням Комітету від 28.12.2015 № 43-рп (далі – Порядок № 43-рп), зазначено, що реєстр – єдина державна інформаційна система збору, накопичення та обробки інформації про державну допомогу суб'єктам господарювання, отриманої, зокрема, за результатами проведення моніторингу державної допомоги, на підставі інформації про чинну державну допомогу, яка подається надавачами такої допомоги, про нову державну допомогу, що набрала чинності протягом звітнього року, у тому числі про ту, надавачі якої підлягають звільненню від обов'язку повідомлення про нову державну допомогу відповідно до статті 7 Закону 1555, про програми підтримки суб'єктів господарювання за рахунок ресурсів держави чи місцевих ресурсів, які існували на день набрання чинності Законом 1555.

Згідно з Порядком № 43-рп держателем реєстру є Комітет, який забезпечує його створення та ведення (*пункт 4*). Формування й функціонування реєстру забезпечується за рахунок коштів Державного бюджету України (*пункт 6*). Уповноважений орган здійснює наповнення реєстру; удосконалює реєстр; організовує створення системи збирання та накопичення інформації; контролює належне, своєчасне та повне подання і внесення інформації до реєстру; використовує інформацію з реєстру для виконання своїх повноважень у сфері державної допомоги, визначених законодавством; узагальнює, готує та оприлюднює інформацію з реєстру; здійснює інші повноваження, необхідні для забезпечення функціонування реєстру та отримання достовірної інформації з нього (*пункт 9*).

Відповідно до пункту 10 Порядку № 43-рп до реєстру вноситься інформація, зокрема: 1) що подається Уповноваженому органу надавачами державної допомоги в порядку, визначеному згідно з чинним законодавством про нову державну допомогу та про внесення змін до умов чинної державної допомоги; 2) щодо рішень, прийнятих за результатами розгляду повідомлення про нову (чинну, зміни до чинної) державну допомогу; 3) про рішення, прийняті щодо початку розгляду справи про державну допомогу; 4) щодо рішень, прийнятих за результатами розгляду справи про державну допомогу тощо.

Аналіз засвідчив, що відповідно до наказу Голови Комітету від 15.08.2017 № 77 в експлуатацію введено **Портал державної допомоги**, який містить такі розділи: „Повідомити про державну допомогу”; „Надати інформацію про чинну державну допомогу”; „Надати інформацію про незаконне чи неналежне використання державної допомоги”; **„Реєстр державної допомоги”**; „Рішення щодо державної допомоги”; „Справи про державну допомогу”; „Новини”. Отже, на виконання статті 16 Закону 1555 і Порядку № 43-рп Комітетом введено в експлуатацію не реєстр державної допомоги з відповідними розділами, а Портал державної допомоги з розділом „Реєстр державної допомоги”.

Довідково. Рахунковою палатою ще при здійсненні аналізу річного звіту за 2017 рік (рішення Рахункової палати від 15.05.2018 № 2-2) встановлено, що Комітетом укладено договір про закупівлю послуг „Пакети програмного забезпечення для створення документів”, код за ДК 021:2015: 483100000-4 (Пакет програмного забезпечення для інформаційних систем Антимонопольного комітету України) на суму 1 780,0 тис. гривень. До договору додається додаток 1 „Технічні, якісні та кількісні характеристики до пакетів програмного забезпечення для створення документів”, код за ДК 021:2015: 483100000-4 (Пакет програмного забезпечення для інформаційних систем Антимонопольного комітету України).

Висновок КСЗІ відсутній, що є порушенням статті 8 Закону України „Про захист інформації в інформаційно-телекомунікаційних системах”. При цьому станом на 19.03.2019, за даними Управління фінансового планування, бухгалтерського обліку та звітності, на балансі АМКУ Портал державної допомоги не обліковується.

Розділи „Реєстр державної допомоги”, „Рішення щодо державної допомоги” та „Справи про державну допомогу” Порталу державної допомоги подано як таблиці, що містять такі дані: „Реєстр державної допомоги” – номер за порядком, дата внесення в реєстр, назва програми, надавачі, отримувачі, області, інтерактивне вікно; „Рішення щодо державної допомоги” та „Справи про державну допомогу” – номер за порядком, реєстраційний номер, дата реєстрації, стислий зміст, інтерактивне вікно. Однак така деталізація унеможливує отримання узагальненої інформації про обсяг державних та місцевих витрат, наданих суб’єктам господарювання, форми державної допомоги, напрями прийнятих рішень.

Аналіз розділів Порталу державної допомоги засвідчив, що у 2018 році до розділу „Рішення щодо державної допомоги” внесено 185 рішень, з яких 78 – за результатами розгляду справи про державну допомогу, 9 – за результатами розгляду повідомлення про нову державну

допомогу, 2 – за результатами розгляду повідомлення та справи про визнання нової державної допомоги недопустимою для конкуренції. Крім того, на виконання статті 11 Закону 1555 Комітет упродовж 2018 року прийняв 78 рішень про початок розгляду справи про державну допомогу.

За результатами аналізу розділу „Реєстр державної допомоги” встановлено, що у 2018 році Уповноваженим органом до цього реєстру внесено 11 рішень про нову державну допомогу на суму 3 млрд 125,9 млн грн, з яких 86,0 відс. – за рахунок місцевих ресурсів. При цьому за рішенням Комітету від 17.12.2018 № 740-р департаментом комунального господарства Харківської міської ради надаватиметься державна допомога комунальній організації „Харківський зоологічний парк” на 2018–2022 роки в сумі 2 млрд 117,5 млн грн, що становить 67,7 відс. загальної суми за прийнятими рішеннями (капітальні трансферти підприємствам – 1 млрд 972,5 млн грн, внески до статутного капіталу – 80,0 млн грн, субсидії на поточні трансферти підприємствам – 65,0 млн гривень).

У річному Звіті, на відміну від звіту за 2017 рік, на стор. 280–281 наведено інформацію річного звіту про надання державної допомоги суб’єктам господарювання в Україні за 2017 рік, яку підготовлено Комітетом відповідно до частини сьомої статті 16 Закону 1555: „Уповноважений орган щороку, до 1 вересня наступного року, складає річний звіт про надання державної допомоги в Україні за попередній фінансовий рік та подає його Кабінету Міністрів України”. Річним звітом про надання державної допомоги охоплено період з 02.08.2017 (дати набрання Законом 1555 чинності в повному обсязі) по 31.12.2017, його підготовлено на підставі інформації, отриманої від надавачів державної допомоги, про програми підтримки суб’єктів господарювання за рахунок ресурсів держави чи місцевих ресурсів, які були на день набрання чинності Законом 1555. Зокрема, за даними державних органів влади та місцевого самоврядування, у 2017 році надано державну підтримку суб’єктам господарювання на загальну суму 5 млрд 609,0 млн грн, з них за рахунок державних ресурсів – 3 млрд 439,2 млн грн, місцевих ресурсів – 2 млрд 169,8 млн гривень.

На стор. 281 також наведено структуру державної допомоги у 2017 році, згідно з якою найбільш поширеною формою її надання є субсидії (33,0 відс.) та поповнення статутного капіталу (25,0 відсотка). Однак річний Звіт (стор. 274–287) не містить узагальненої інформації про надання державної допомоги в Україні за 2018 рік (крім кількості поданих повідомлень та прийнятих рішень), зокрема, за типами підтримки, формою отримання, видами економічної діяльності, джерелами фінансування, надавачами тощо. **Таким чином, Комітет у 2018 році не забезпечив виконання у повному обсязі функції Уповноваженого органу у сфері державної допомоги.**

Отже, зважаючи на актуальність цього питання, **Комітету необхідно пришвидшити роботу у сфері державної допомоги, а також удосконалити реєстр державної допомоги у частині деталізації інформації, яка надходить від надавачів державної допомоги і за прийнятими Комітетом рішеннями.**

VII. АНАЛІЗ НАКЛАДЕННЯ ШТРАФІВ І ВЧИНЕННЯ ДІЙ АНТИМОНОПОЛЬНИМ КОМІТЕТОМ УКРАЇНИ У РАЗІ НЕСПЛАТИ СУБ'ЄКТАМИ ГОПОДАРЮВАННЯ ШТРАФІВ ТА ПЕНІ, ЗДІЙСНЕННЯ КОНТРОЛЮ ЗА ЇХ ЗАРАХУВАННЯМ ДО ДЕРЖАВНОГО БЮДЖЕТУ

У главах 2–4 Закону України від 07.06.1996 № 236 „Про захист від недобросовісної конкуренції” (далі – Закон 236) та статті 50 Закону 2210 перераховано види порушень законодавства про захист від недобросовісної та економічної конкуренції. За порушення зазначених норм законодавства органами Комітету накладаються штрафи на об'єднання, суб'єктів господарювання у розмірі:

- 10 відс. доходу (виручки) суб'єкта господарювання від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) за останній звітний рік (антиконкурентні узгоджені дії, зловживання монопольним становищем, невиконання рішень тощо (абзац другий частини другої статті 52 Закону 2210);

- 5 відс. доходу (виручки) суб'єкта господарювання від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) за останній звітний рік (обмежувальна та дискримінаційна діяльність, концентрація без отриманого дозволу, недобросовісна конкуренція тощо (абзац перший статті 21 Закону 236 та абзац третій частини другої статті 52 Закону 2210);

- 1 відс. доходу (виручки) суб'єкта господарювання від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) за останній звітний рік (неподання або подання в неповному обсязі інформації органам Комітету, подання недостовірної інформації, створення перешкод працівникам Комітету у проведенні перевірок тощо (абзац четвертий частини другої статті 52 Закону 2210);

- до 20 000 неоподаткованих мінімумів доходів громадян (340,0 тис. грн), якщо доходу немає або відповідач не надав відомостей (антиконкурентні узгоджені дії, зловживання монопольним становищем, невиконання рішень тощо (частина п'ята статті 52 Закону 2210);

- до 10 000 неоподаткованих мінімумів доходів громадян (170,0 тис. грн), якщо доходу немає або відповідач не надав відомостей (обмежувальна та дискримінаційна діяльність, концентрація без отриманого дозволу, недобросовісна конкуренція (абзац другий статті 21 Закону 236 та частина п'ята статті 52 Закону 2210);

- до 2 000 неоподаткованих мінімумів доходів громадян (34,0 тис. грн), якщо доходу немає або відповідач не надав відомостей (неподання або подання в неповному обсязі інформації органам Комітету, подання недостовірної інформації, створення перешкод працівникам Комітету у проведенні перевірок тощо (частина п'ята статті 52 Закону 2210).

Законодавством також визначено, що рішення про накладення штрафів у розмірі понад чотири тисячі неоподаткованих мінімум доходів громадян (68,0 тис. грн) приймаються виключно Комітетом і його адміністративною колегією на їх засіданнях (частина шоста статті 52 Закону 2210). Адміністративні колегії територіальних органів Комітету мають право приймати рішення про накладення штрафу до 68,0 тис. грн включно, а у разі

більшої суми накладення штрафу на суб'єкта господарювання повинні передати справу до Комітету або винести на розгляд тимчасової адміністративної колегії.

На законодавчому рівні відсутні будь-які інші роз'яснення щодо розрахунку розміру штрафу, що накладається на суб'єктів господарювання.

Комітет з метою забезпечення правової визначеності та однакового застосування вимог законів 236 і 2210 наказом Голови від 09.08.2016 № 39-рр затвердив Рекомендаційні роз'яснення щодо застосування положень частин другої, п'ятої та шостої статті 52 Закону України „Про захист економічної конкуренції, частин першої та другої статті 21 Закону України „Про захист від недобросовісної конкуренції” (далі – Рекомендації № 39-рр), що запроваджують детальні розрахунки базових розмірів штрафу за порушення, тяжкість яких визначається як найбільша, значна або середня. Передбачено певні обмеження щодо визначення розмірів штрафів у межах реалізації дискреційних повноважень Комітету. У Рекомендаціях № 39-рр зазначено, що під час розрахунку розміру штрафів за порушення Комітет повинен керуватися принципами пропорційності, недискримінаційності та розумності, розрахунок розміру штрафу здійснюється у два етапи:

- 1) розраховується базовий розмір штрафу для кожного відповідача;
- 2) базовий розмір штрафу коригується з урахуванням обтяжуючих та пом'якшуючих обставин.

Крім того, розмір накладеного штрафу не може перевищувати меж, визначених у частинах другій, п'ятій та шостій статті 52 Закону 2210 і частинах першій та другій статті 21 Закону 236.

Рахункова палата звертає увагу на те, що Рекомендації № 39-рр не містять визначення ступеня тяжкості порушення (найбільший, значний або середній), що унеможливує чітке встановлення розміру штрафу і дає змогу працівникам Комітету застосовувати в аналогічних випадках різні підходи до розрахунку розміру штрафу. Як і в минулому році, у 2018 році не вирішено питання застосування працівниками Комітету при розрахунку базового розміру штрафу коригуючих коефіцієнтів (від 0,05 до 2). Як наслідок – **ризик невідомості та непрозорості у підходах до розрахунків, можливих зловживань працівниками Комітету.**

Відповідно до статті 48 Закону 2210 органи Комітету приймають рішення про визнання вчинення порушення законодавства про захист економічної конкуренції та накладення штрафу. Згідно із статтею 56 Закону 2210 після прийняття рішення особа, на яку накладено штраф, сплачує його до державного бюджету у двомісячний строк з дня одержання рішення про накладення штрафу. У разі несплати штрафу у строки, передбачені рішенням, та пені органи Комітету стягують штрафи та пеню в судовому порядку.

Як і в попередніх роках, у розділі річного Звіту „Правозастосування” наведено загальну інформацію про накладені та сплачені штрафи, судові позови і судові оскарження рішень Комітету (стор. 242–244). Зокрема, на стор. 242 надано діаграми, в яких зазначено загальні суми накладених штрафів за роками (2017 рік – 1 млрд 803,2 млн грн, з них 1 млрд 371,3 млн грн – антиконкурентні узгоджені дії із продажів газового конденсату; 2018 рік – 277,2 млн грн), а у

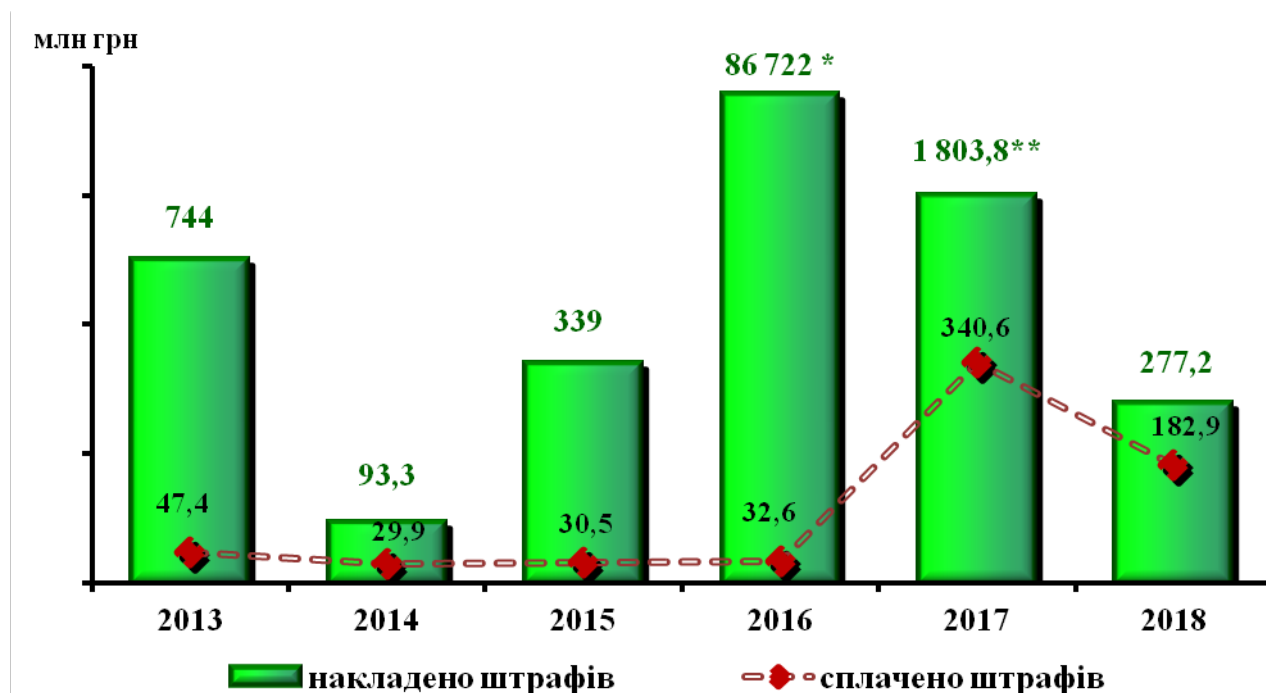
2018 році – за типами порушень без порівняння за роками. Крім того, у цьому підрозділі наведено 5 прикладів, коли застосовувались штрафні санкції на суму 137,2 млн грн (49,5 відс. загального обсягу накладених штрафів). Ці приклади порушень і суми накладених штрафів за кожним випадком наведено у річному Звіті.

Водночас зазначена інформація є неповною (лише нараховані штрафи), оскільки не йдеться ні про надані рекомендації, ні про прийняті рішення.

Комітетом для здійснення аналізу річного Звіту в частині накладених і сплачених штрафів надано таблиці „Накладені штрафи протягом 2018 року” та „Сплата штрафів протягом 2018 року за рішеннями, що були прийняті органами АМКУ”, розроблені за формами 6 і 8 щомісячної звітності, затвердженої наказом Голови Комітету від 29.12.2017 № 141.

Рахункова палата проаналізувала цю інформацію і встановила, що впродовж 2018 року Комітетом загалом прийнято 448 рішень про накладення штрафів на суму 277,2 млн грн, у тому числі структурними підрозділами апарату – 111 на 175,7 млн грн, територіальними органами – 337 на 101,5 млн грн (діаграма 2).

Діаграма 2. Накладення та сплата штрафів до державного бюджету за порушення законодавства про захист економічної конкуренції у 2013–2018 роках

* накладений штраф на ПАТ „Газпром” (85 млрд 965,9 млн грн);

** накладений штраф за продаж нафти сирової та газового конденсату (1 млрд 371,3 млн гривень).

Дані діаграми свідчать, що обсяг накладених штрафів на суб'єктів господарювання за порушення законодавства порівняно з попереднім роком зменшився на 155,3 млн грн, або 36,0 відс. (у 2017 році накладено 1 млрд 371,3 млн грн штрафів за змову під час торгів з продажу нафти сирової та газового конденсату), що насамперед зумовлено прийняттям меншої кількості

рішень, об'єднанням справ, посиленням доказової бази перед прийняттям рішення.

Аналізом встановлено, що значну частину рішень про накладення штрафів прийнято Комітетом наприкінці року, зокрема у I кв. – 44 рішення на суму 4,7 млн грн; II кв. – 133 на 66,4 млн грн; III кв. – 114 на 33,9 млн грн; IV кв. – 157 на 172,2 млн грн, з них у грудні – 84 рішення на суму 70,2 млн грн (діаграма 3).

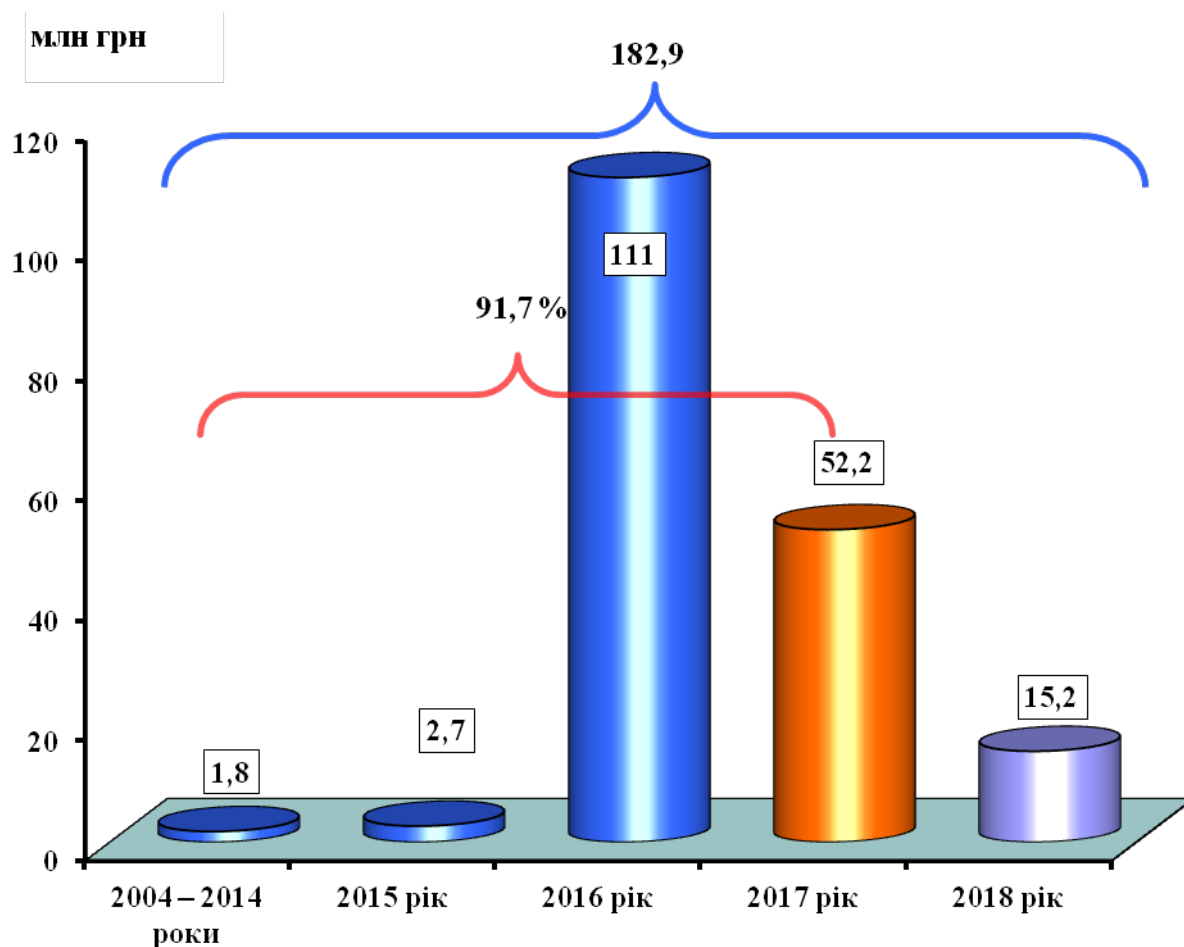
Діаграма 3. Накладені штрафи на суб'єктів господарювання у січні – грудні 2018 року

При цьому більшість штрафів накладено за рішеннями Комітету, прийнятими в листопаді – грудні. Зокрема, рішення про накладання найбільших за розмірами штрафів за порушення законодавства у частині антиконкурентних узгоджених дій та зловживання монопольним становищем приймалися Комітетом щодо ДП „Укрспирт” – 33,0 млн грн (рішення від 20.12.2018 № 748-р), ПАТ „Полтаваобленерго” – 30,1 млн грн (рішення від 21.11.2018 № 29-р/тк), ТОВ „Хіган” та інші – 15,0 млн грн (рішення від 20.11.2018 № 656-р), ПАТ „Запоріжжяобленерго” – 14,9 млн грн (рішення від 21.11.2018 № 32-р/тк), ТОВ „Експозиція” та ПП „Єврооснова-СМ” – 13,9 млн грн (рішення від 20.12.2018 № 748-р).

Аналіз наданої Комітетом інформації щодо сплати штрафів за порушення конкурентного законодавства засвідчив, що порівняно з попереднім роком цей показник зменшився на 157,8 млн грн, або 46,3 відс., але це у 2 рази більше, ніж сплачено штрафів та пені суб'єктами господарювання за 2014–2016 роки (93,0 млн гривень). Водночас під час аналізу інформації про сплату штрафів за 2018 рік встановлено, що 91,7 відс. штрафів та пені сплачено суб'єктами господарювання за здійснені порушення законодавства про захист економічної конкуренції у попередні роки (діаграма 4).

Діаграма 4. Сплата штрафів та пені у 2018 році за прийнятими рішеннями

Як і в попередні роки, викладена у річному Звіті інформація є неповною, оскільки не містить фактичних даних про сплату штрафних санкцій та розміру пені за результатами прийнятих судами рішень.

Комітетом для аналізу надано інформацію щодо реальної сплати штрафів і пені за його рішеннями починаючи з 2004 року, яку наведено в таблиці 3.

Таблиця 3

Сума сплачених штрафів та пені за типами порушень у 2018 році

млн грн

Вид порушення	Сума сплачених штрафних санкцій				
	Разом	з них:			
		штрафи	відс. надходження	пеня	відс. надходження
Зловживання монопольним (домінуючим) становищем	97,6	95,8	59,6	1,7	7,8
Антиконкурентні узгоджені дії суб'єктів господарювання	43,0	25,0	15,5	18,0	81,8
Недобросовісна конкуренція	23,4	23,0	14,3	0,4	1,8
Інші порушення	18,9	17,0	10,6	1,9	8,6
ВСЬОГО	182,9	160,8	100,0	22,0	100,0

Аналіз діаграми 3 і 4 засвідчив: у 2018 році ТОВ „Хімтранзит” сплатило штрафів на 24,0 тис. грн (рішення № 23-рк), ТОВ „Продеспорт ЛТД” – 2,92 тис. грн (рішення № 673-р). Однак діаграма про накладені штрафи у 2018 році не містить інформації про прийняті рішення. Крім того, за даними діаграм, ТОВ „Головкомпресормаш - Сервіс” (рішення № 9-рк) і ТОВ „Фрут Мастер Фудс” (рішення № 11-р/к та № 12-р/к) сплатили до державного бюджету пеню на загальну суму 76,3 тис. грн без суми накладеного штрафу. Слід зазначити, що за наданою Комітетом додатковою інформацією, ці суб’єкти господарювання сплатили штрафи і пеню за рішеннями, прийнятими у 2016–2017 роках.

Щодо претензійно-позовної роботи Комітету встановлено, що з метою захисту інтересів держави, споживачів та суб’єктів господарювання АМКУ та його територіальні органи впродовж 2018 року в 324 випадках зверталися до суду для забезпечення своєчасної сплати штрафів та пені, накладених за порушення законодавства про захист економічної конкуренції. Судами задоволено 266 позовів і відмовлено у задоволенні лише у трьох випадках (стор. 243). Порівняно з попереднім роком показники поданих позовів та їх задоволення судами зменшилися на 15,6 відс. (60 позовів) і 22,7 відс. (78 позовів) відповідно.

Разом з тим у річному Звіті відсутня інформація щодо подання заяв, позовів, скарг до суду за іншими напрямками діяльності Комітету, визначеними у статті 25 Закону 3659, зокрема, про визнання недійсними нормативно-правових та інших актів; припинення порушення законодавства про захист економічної конкуренції; зобов’язання виконати рішення органів Комітету; безоплатне вилучення товарів з неправомірно використаним позначенням та (або) копій виробів іншого суб’єкта господарювання; вилучення, накладення арешту на майно, документи, предмети, інші носії інформації у місцях проживання та інших місцях володіння особи тощо.

Крім того, річний Звіт не містить інформації щодо справ, які були в судовому провадженні протягом 2018 року (кількість справ у виконавчих службах, порівняння показників з попередніми роками).

Відсутність такої інформації унеможливорює здійснення належного аналізу претензійно-позовної роботи Комітету та його територіальних органів і надання оцінки організації роботи Комітету в цьому напрямі.

Слід зазначити, що у 2018 році судами визнано недійсними повністю або частково 14 рішень Комітету, що на 57,6 відс. менше, ніж у попередньому році (2017 рік – 33 рішення).

Відповідно до пункту 9 частини другої статті 15, пункту 3 частини першої статті 16, пункту 19 частини першої статті 17 Закону 3659 державний уповноважений, голови територіального відділення Комітету, а також посадові особи апарату Комітету за дорученням Голови Комітету, державного уповноваженого чи іншого органу Комітету складають протоколи про адміністративні правопорушення в частині порушення законодавства про захист економічної конкуренції.

Згідно з частиною десятою статті 56 Закону 2210 рішення відповідних органів та посадових осіб Комітету про накладення адміністративних стягнень на посадових осіб та інших працівників суб'єктів господарювання, органів влади, органів місцевого самоврядування, органів адміністративно-господарського управління та контролю виконуються в порядку, встановленому законом. Проте у річному Звіті не висвітлено питання складання органами Комітету адміністративних протоколів відповідно до статті 255 Кодексу про адміністративні правопорушення.

VIII. АНАЛІЗ ДІЯЛЬНОСТІ АНТИМОНОПОЛЬНОГО КОМІТЕТУ УКРАЇНИ ЯК ОРГАНУ ОСКАРДЖЕННЯ У СФЕРІ ПУБЛІЧНИХ ЗАКУПІВЕЛЬ

Згідно з пунктом 14 частини першої статті 1 та частиною третьою статті 8 Закону України „Про публічні закупівлі” (далі – Закон 922) органом оскарження у сфері публічних закупівель є АМКУ, який утворює постійно діючу адміністративну колегію з розгляду скарг про порушення законодавства у сфері публічних закупівель (далі – Колегія) з метою неупередженого та ефективного захисту прав та законних інтересів осіб, пов'язаних з участю у процедурах закупівлі. Рішення Колегії приймаються від імені Комітету. Колегія діє у складі трьох державних уповноважених АМКУ.

Порядок діяльності Колегії встановлюється відповідно до Закону 3659, якщо інше не встановлено Законом 922. Рахункова палата звертає увагу на те, що у Законі 3659 відсутній будь-який порядок організації роботи АМКУ як органу оскарження у сфері публічних закупівель згідно із Законом 922, отже, і роботи Колегії. Лише у пунктах 17¹–18 частини першої, пункті 19 частини третьої статті 7 та пункті 20 частини першої статей 16 і 17 Закону 3659 є посилання, що інші повноваження здійснюються відповідно до Закону 922. **Незважаючи на щорічні зауваження Рахункової палати з цього питання, пропозиції АМКУ щодо внесення змін до Закону № 3659 не подавалися.**

Частиною восьмою статті 11 Закону 3659 встановлено, що державні уповноважені очолюють або входять до складу адміністративних колегій Комітету, виконують інші обов'язки за дорученням Голови Комітету. Розпорядженням АМКУ від 19.04.2016 № 11-рп затверджено Регламент Колегії, який визначає порядок проведення засідань, процедуру вирішення Колегією питань, віднесених до її компетенції, інші питання роботи Колегії.

Як і у 2016–2017 роках, засідання Колегії проводилися у різний час, з різною тривалістю, тому що відсутній нормативний документ, який визначає час роботи, періодичність ведення засідань, оприлюднення такої інформації.

Аналіз річного Звіту засвідчив: як і у 2017 році, інформація підрозділу „Діяльність АМКУ як органу оскарження у сфері публічних закупівель” викладена стисло, має переважно описовий характер. Зокрема, на стор. 288 річного Звіту містяться коментарі щодо Колегії АМКУ, однак не зазначено про результати реалізації наявних і таких, які можуть бути надані Колегії.

Крім того, у річному Звіті (стор. 289) наведена порівняльна інформація деяких повноважень Колегії та системи ProZorro, зокрема, щодо відповідальності, в якій, однак, не зазначається про ризики роботи органу оскарження і електронної системи публічних закупівель (технічні та короточасні збої у ProZorro та електронному кабінеті органу оскарження).

Позитивним аспектом річного Звіту є діаграма, яка деталізує кількість скарг і суми коштів, сплачених за їх подання у 2018 році (стор. 289). Наведені дані доступні, чіткі і дають вичерпну інформацію в розрізі кожного місяця.

У річному Звіті (стор. 290) надано статистичні дані діяльності Колегії за 2018 рік, зокрема:

„Розглянуто скарг на загальну суму 143,5 млрд грн; зобов'язано усунути порушення на загальну суму 54,77 млрд грн; з 2014 року кількість скарг постійно зростає. У 2018 році до АМКУ надійшло 7 786 одиниць скарг, що на 37 % більше, ніж за попередній період; із загальної кількості отриманих скарг 6 337 одиниць з оплатою”.

Крім того, річний Звіт містить діаграму, що відображає показники кількості скарг, що надійшли за 2014 – 2018 роки (2014 рік – 930, 2015 рік – 1342, 2016 рік – 3067, 2017 рік – 5706, 2018 рік – 7786).

Ці дані вказують на значне збільшення щороку оскаржень процедур закупівель. Порівняно з попереднім роком кількість скарг зросла на 36,5 відс., а з 2014 роком – у 8,4 раза, що свідчить про збільшення порушень законодавства у сфері публічних закупівель.

Рахункова палата щороку вказує Комітету, що низькі розміри плати, що стягується за оскарження процедури закупівлі, а також автоматична переадресація скарги до „кабінету оскарження” без оплати дає змогу недобросовісним учасникам оскаржувати процедури без обґрунтованих підстав.

На стор. 290 наведено структуру оскаржень за сферами економічної діяльності за 2018 рік, але статистична інформація є неповною, оскільки не відображає ситуації про оскарження за сферами економічної діяльності. Зокрема, згідно з діаграмою загальна кількість оскаржень за сферами економічної діяльності – 2 840 скарг, а надійшло до Комітету всього 7 786 скарг, тобто оскаржено лише 36,5 відс. скарг, а не більше 50,0 відс., як зазначено в діаграмі. Отже, **діаграма потребує доопрацювання та надання інформації у більш доступній для сприйняття формі.**

Річний Звіт не містить інформації про кількість відкликаних скаргниками скарг і залишених без розгляду.

Діаграма на стор. 291 річного Звіту відображає структуру розглянутих скарг: *„задоволено повністю/ частково – 58 %, відмовлено – 30 %, припинено розгляд – 12 % (причини припинення розгляду: відкликано скаргником – 6 %, відміна процедури замовником – 4 %, усунуто порушення замовником – 1 %, інші підстави – 1 %)”.*

Дані діаграми наведено у відсотках, не містять кількісного відображення і стосуються тільки 2018 року, не порівнюються з попередніми роками.

За інформацією Комітету, у період з 01.01.2018 по 31.12.2018 до органу оскарження надійшло 7 786 скарг, з них 6 337 з оплатою на суму 37 595,0 тис. гривень. Всього прийнято до розгляду 5 692 скарги. За результатами розгляду прийнято 5 549 рішень, зокрема, про відмову в задоволенні скарги – 1 645, задоволені повністю або частково – 3 197, про припинення розгляду скарг – 707 рішень.

На стор. 291 наведено діаграму щодо сум коштів, сплачених за подання скарг у 2016 – 2018 роках: *„2016 рік – 12,3 млрд грн; 2017 рік – 24,3 млрд грн; 2018 рік – 37,6 млрд гривень”*.

Згідно з цими даними **сума сплачених коштів до Державного бюджету України за два роки зросла у 3,0 раза. З одного боку, це є позитивним моментом, оскільки збільшується дохідна частина Державного бюджету України, з іншого – ще раз підтверджує негативну динаміку щодо збільшення порушень законодавства у сфері публічних закупівель.**

При цьому Рахункова палата звертає увагу на те, що відповідно до Звіту про виконання Державного бюджету України за 2018 рік за кодом бюджетної класифікації доходів бюджету 24061800 „Плата за подання скарги щодо процедур закупівлі до органу оскарження” надійшло 39,2 млн гривень. Невідповідність даних у річному Звіті пояснюється тим, що зарахування коштів відбувається в один бюджетний період, а розгляд справи АМКУ – в інший.

На стор. 291 також наведено статистичні дані щодо оскарження до суду рішень Постійно діючої адміністративної колегії АМКУ з розгляду скарг про порушення законодавства у сфері публічних закупівель, прийнятих у 2018 році: *„Рішень Колегії, оскаржених до суду – 196, знаходиться на розгляді в суді першої інстанції (призначено розгляд або в письмовому провадженні) – 117, залишено без змін – 67, скасовано судом – 12. Питома вага оскаржених рішень у загальній кількості рішень – 3,5 %”*.

Однак порівняльного аналізу оскарження рішень за роками річний Звіт не містить, отже, неможливо відслідкувати, як змінюється ситуація щодо оскарження рішень Колегії. Незважаючи на незначний відсоток оскарження рішень порівняно з 2017 роком (152), кількість оскаржень збільшилася на 44 одиниці, а з 2016 роком (129) на 67.

Крім того, наведені дані щодо питомої ваги оскаржених рішень у загальній їх кількості **(3,5 відс.) не відповідають дійсності**. З'ясувати та перевірити реальний відсоток на підставі наданих даних неможливо, тому що у річному Звіті (стор. 291) наводиться лише така інформація: *„Кількість прийнятих рішень – 13 342 од.”*. Залишається незрозумілим, на підставі яких даних обраховувалася питома вага оскаржених рішень у загальній їх кількості, **оскільки 196 (оскаржених до суду рішень) від 13 342 (кількість прийнятих рішень) становить 1,5 відсотка**.

На стор. 292–293 зазначено типові помилки замовників і учасників процедур закупівель, на стор. 293–299 – приклади порушень та інформацію щодо порушень замовників під час проведення закупівель (усього 13 таких прикладів). На думку Рахункової палати, цю інформацію необхідно викладати більш стисло.

У річному Звіті (стор. 299) зазначено: „У 2018 році направлено 63 листи до правоохоронних органів”. Детальної інформації про співпрацю АМКУ з правоохоронними і контролюючими органами щодо порушень законодавства у сфері публічних закупівель річний Звіт не містить.

За інформацією АМКУ, штатна чисельність департаменту, який забезпечує роботу Колегії, – 25 шт. од., тобто на одного фахівця припадало приблизно 311 скарг на рік, що свідчить про велике навантаження і відповідальність спеціалістів АМКУ, які забезпечують роботу Колегії. Порівняно з попередніми роками кількість отриманих скарг на одного штатного фахівця постійно збільшувалася, наприклад з 2016 року – майже у 2,5 раза (з 123 до 311). Річний Звіт такої інформації не містить.

Загалом аналіз підрозділу свідчить про неповне, неупорядковане висвітлення інформації про діяльність АМКУ як органу оскарження у сфері публічних закупівель. Враховуючи вказане вважаємо за необхідне більш повно, точно і доступно висвітлювати у річному Звіті діяльність АМКУ у сфері публічних закупівель.

ІХ. АНАЛІЗ І ОЦІНКА ПОЛОЖЕНЬ ЗВІТУ ЩОДО АНТИКОНКУРЕНТНИХ УЗГОДЖЕНИХ ДІЙ, ЗОКРЕМА ЯКІ СТОСУЮТЬСЯ СПОТВОРЕННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ ТОРГІВ

Комітет як державний орган із захисту конкуренції відповідно до частини першої статті 7 Закону 3659 має повноваження розглядати, зокрема, заяви і справи щодо порушення законодавства про захист економічної конкуренції та проводити розслідування за цими заявами і справами. Одним із найпоширеніших видів порушень є антиконкурентні узгоджені дії.

Згідно зі статтею 5 Закону 2210 узгоджені дії – укладення суб'єктами господарювання угод у будь-якій формі, прийняття об'єднаннями рішень у будь-якій формі, а також будь-яка інша погоджена конкурентна поведінка (діяльність, бездіяльність) суб'єктів господарювання. При цьому особи, які чинять або мають намір чинити узгоджені дії, є учасниками узгоджених дій.

Відповідно до частини першої статті 35 Закону 2210 розгляд справи про порушення законодавства про захист економічної конкуренції починається з прийняття розпорядження про початок розгляду справи та закінчується прийняттям рішення у справі. Початком розгляду справи є підстави, визначені статтями 36 і 37 Закону 2210.

За результатами розгляду справ про порушення законодавства про захист економічної конкуренції органами Комітету приймаються рішення, передбачені статтею 48 Закону 2210, зокрема, про визнання вчинення порушення законодавства про захист економічної конкуренції; визнання суб'єкта господарювання таким, що займає монопольне (домінуюче) становище на ринку тощо.

За антиконкурентні узгоджені дії суб'єктів господарювання передбачена відповідальність у вигляді штрафу (стаття 52 Закону 2210).

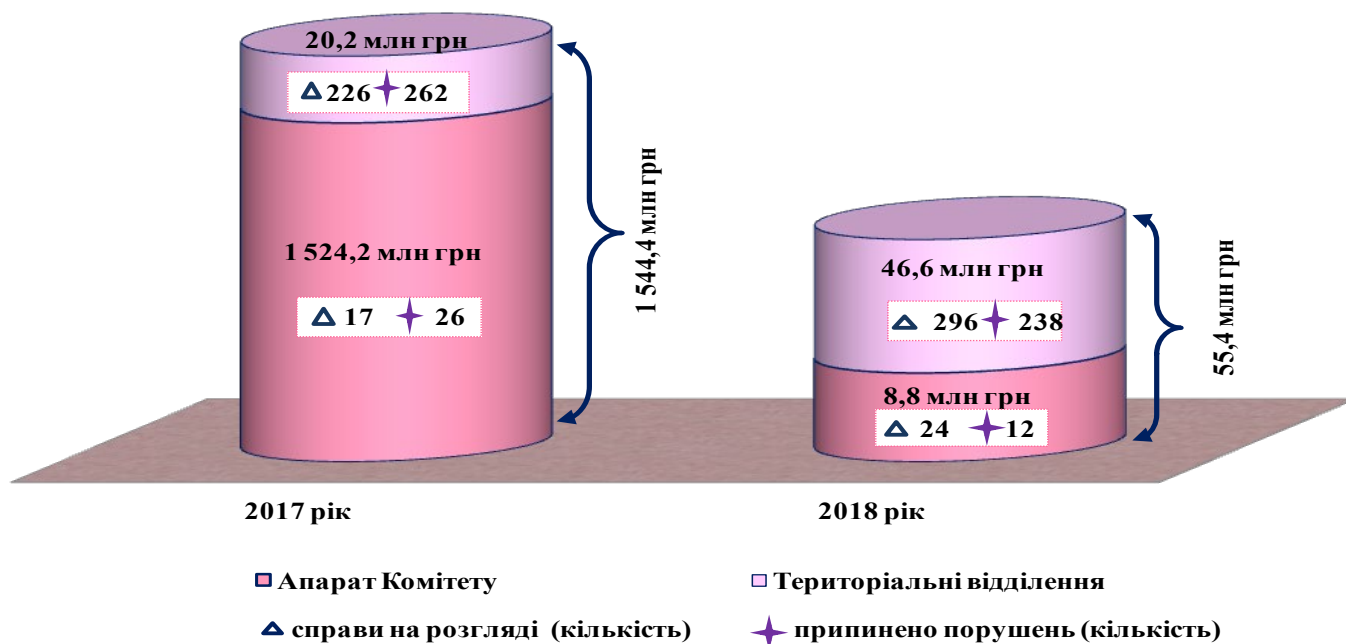
Аналіз розділу річного Звіту „Антиконкурентні узгоджені дії” (стор. 304–313) засвідчив, що суб'єктами господарювання допущено загалом

263 таких порушення на суму 119,9 млн грн, з них 261 порушення припинено в межах розгляду справ, 2 – за результатами розгляду рекомендацій. При цьому слід зазначити, що із загальної кількості цих порушень щодо спотворення результатів торгів прийнято 250 рішень (95,1 відсотка).

Інформація на стор. 304–307 має описовий характер і містить посилання на окремі статті законодавства про захист економічної конкуренції, структуру порушень у вигляді антиконкурентних узгоджених дій за кваліфікацією порушень та галузями, на стор. 308–313 наведено приклади порушень, що стосуються спотворення результатів торгів.

Згідно з інформацією, наданою Комітетом, АМКУ прийнято 250 рішень (55,4 млн грн) у справах про спотворення результатів торгів, аукціонів, конкурсів, тендерів (46,2 відс. загального обсягу). Найбільше припинено порушень територіальними органами – 238 рішень (46,6 млн грн), або 84,1 відс. загальної кількості прийнятих рішень (діаграма 5).

Діаграма 5. Припинені порушення та накладені штрафи, розпочаті справи щодо порушень у вигляді антиконкурентних узгоджених дій суб'єктів господарювання на торгах у 2017–2018 роках

Водночас річний Звіт не містить цієї інформації. У тексті (стор. 304–307) також відсутній порівняльний аналіз з попередніми роками та не наведено даних щодо відсоткової складової таких порушень.

Отже, робота АМКУ щодо запобігання порушенням законодавства про захист економічної конкуренції здійснюється неефективно.

У 2018 році органами Комітету розпочато 260 справ про порушення законодавства (антиконкурентні узгоджені дії за результатами торгів), зокрема, за власною ініціативою – 201; заявами/поданнями – 59 (за зверненнями правоохоронних органів – 36 справ). Порівняно з попереднім роком органами Комітету розпочато на 11 справ (4,4 відс.) більше, у тому числі центральним апаратом – 1 справу, територіальними органами – 10 справ. Цю інформацію річний Звіт не містить.

У річному Звіті не висвітлено інформації щодо оскарження до суду прийнятих у 2017–2018 роках рішень Комітету про визнання вчинення порушення законодавства про захист економічної конкуренції, передбаченого пунктом 4 частини другої статті 6, пунктом 1 статті 50 Закону 2210, у вигляді вчинення антиконкурентних узгоджених дій, які стосуються спотворення результатів торгів.

Проведений аналіз засвідчив, що із загальної кількості рішень, які оскаржувалися, найбільша частка припадає на 2018 рік – 53,8 відс. загальної кількості оскаржуваних рішень (таблиця 4).

Таблиця 4

**Рішення, оскаржені до суду суб'єктами господарювання,
які стосуються спотворення торгів**

Рішення Комітету оскаржено до суду	13	з них 2017 року 6
Знаходяться на розгляді в суді	9	з них 2017 року 6
Залишено судом без змін	4	з них 2017 року 2
Скасовано судом	–	–

У річному Звіті (стор. 304–313) відсутні окремі показники діяльності Комітету щодо виявлення, розслідування, а також можливого запобігання порушенням, пов'язаним з антиконкурентними узгодженими діями, які визначені статтею 6 Закону 2210, на що Рахункова палата звертала увагу в попередні роки. Зокрема, дані, наведені в діаграмі та таблиці, сформовано фахівцями Рахункової палати за наданою для аналізу інформацією.

За інформацією, наданою Комітетом, у 2018 році до АМКУ надійшло 293 звернення, скарги, заяви про необхідність проведення певного аналітичного аналізу та розслідування щодо можливих змов, з них 134 звернення – від правоохоронних органів. Порівняно з попереднім роком кількість звернень, скарг, заяв зменшилася на 34 од. (10,4 відсотка). Крім того, порівняно з попереднім роком покращено роботу з проведення досліджень (перевірок), розслідувань, зокрема, у 2018 році до органів Комітету надійшло 293 звернення та розпочато 260 справ, що на 12,6 відс. пункту більше, ніж у 2017 році (надійшло 327 звернень, розпочато 249 справ). Однак Рахункова палата відзначає, що у 2018 році штатну чисельність працівників, які забезпечують діяльність органу щодо розгляду змов, зменшено до 7 шт. од., тобто на одного фахівця припадає 42 скарги на рік (2017 рік – 36), що свідчить про збільшення

навантаження на спеціалістів Комітету, а також їх відповідальності. Які і в попередньому році, річний Звіт не містить цієї інформації.

Х. КАДРОВЕ, ФІНАНСОВЕ ТА НАУКОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ АНТИМОНОПОЛЬНОГО КОМІТЕТУ УКРАЇНИ

У розділі річного Звіту про кадрове, фінансове та наукове забезпечення Комітету (стор. 316–323) наводяться дані про структуру, штатну та фактичну чисельність працюючих, бюджетні призначення та їх використання, а також про здійснені науково-дослідні роботи.

Кадрове забезпечення

Відповідно до статті 6 Закону 3659 АМКУ утворюється у складі Голови та восьми державних уповноважених. Комітет утворює територіальні відділення і разом вони становлять систему органів АМКУ. Комітет та його територіальні відділення є юридичними особами, мають поточні та вкладні (депозитні) рахунки в установах банків і печатки.

Згідно з постановою Кабінету Міністрів України від 05.04.2014 № 85 „Деякі питання затвердження граничної чисельності працівників апарату та територіальних органів виконавчої влади, інших державних органів” Комітету на 2018 рік затверджено таку граничну чисельність працівників: апарат – 318 шт. од., територіальні органи – 443 штатних одиниць. За ініціативою Комітету постановою Кабінету Міністрів України від 28.11.2018 № 1086 „Про внесення змін у додаток до постанови Кабінету Міністрів України від 5 квітня 2014 р. № 85” змінено граничну чисельність АМКУ шляхом **збільшення чисельності апарату на 15 шт. од. (до 333 од.) і зменшення відповідно чисельності територіальних органів (до 428 одиниць).**

За даними річного Звіту, станом на 31.12.2018 фактична чисельність працюючих у апараті – **285 осіб**, територіальних органах – **377 осіб**, **тобто в апараті 48 вакансій, у територіальних органах – 51.** Порівняно з попереднім роком кількість вакансій зменшилася як в апараті (на 1 одиницю), так і територіальних органах (на 26 одиниць).

За поясненням Комітету, *„відповідно до Закону 3659 для реалізації завдань, покладених на Антимонопольний комітет України, в АР Крим, областях, містах Києві і Севастополі утворюються територіальні відділення Комітету, які є юридичними особами, мають поточні та вкладні (депозитні) рахунки в установах банку, печатки із зображенням Державного герба України та своїм найменуванням.*

На сьогоднішній день у структурі Комітету функціонують 24 територіальні відділення Комітету у складі 428 штатних одиниць, на утримання яких з Державного бюджету України на 2018 рік витрачено 78 547,7 тис. грн, з яких 69 510,1 тис. грн – на заробітну плату та відповідні нарахування, 9 026,3 тис. грн – інші видатки.

Функціонування територіальних відділень Комітету як окремих юридичних осіб передбачає наявність у штатному розписі кожного територіального відділення обов'язкових адміністративних посад зокрема, бухгалтера, кадрового працівника тощо. Отже, щонайменше 50 посадових

осіб (державних службовців) територіальних відділень Комітету не задіяні у здійсненні основних завдань органів Комітету, а виконують суто обслуговуючі функції, які можуть бути уніфіковані та централізовані.

Законодавство України в сфері організації діяльності органів державної влади зазнає змін в частині побудови роботи органів європейського зразка, на основі найкращих світових практик, встановлення нових вимог до управлінського апарату органів влади, з одночасним підвищенням якості виконання ними своїх основних завдань”.

З метою мінімізації витрат на утримання державного апарату, підвищення ефективності координації роботи територіальних органів, спрощення фінансового, бухгалтерського та оперативного управління Рахункова палата вважає за доцільне розглянути питання включення територіальних органів до складу Комітету як відокремлених структурних підрозділів, без статусу юридичної особи.

Виконання бюджетних програм у 2018 році

У 2018 році, як і 2017 року, Комітетом забезпечувалося виконання повноважень головного розпорядника бюджетних коштів за двома бюджетними програмами. Законом України „Про Державний бюджет України на 2018 рік” Комітету передбачено бюджетні призначення:

за бюджетною програмою 6011010 „Керівництво та управління у сфері конкурентної політики, контроль за дотриманням законодавства про захист економічної конкуренції” – в сумі **201 843,5 тис. грн**, у тому числі загальний фонд – **190 965,3 тис. грн** (видатки споживання, з них оплата праці – 137 210,9 тис. грн, комунальні послуги і енергоносії – 5 249,5 тис. грн), спеціальний фонд – **10 878,2 тис. грн** (з них видатки споживання – 10 878,2 тис. грн);

за бюджетною програмою 6011020 „Прикладні розробки у сфері конкурентної політики та права” – **1 325,8 тис. грн**, у тому числі загальний фонд – **1 315,8 тис. гривень**.

За даними річного Звіту, у 2018 році із загальної суми бюджетних призначень за бюджетною програмою 6011010 використано **200 561,2 тис. грн, (99,4 відс.)**, за бюджетною програмою 6011020 – **1 343,2 тис. грн, (98,8 відсотка)**. Встановлено, що паспорт бюджетної програми 6011010 на 2018 рік затверджено спільним наказом АМКУ та Мінфіну від 14.02.2018 № 15/258 у термін, визначений пунктом 6 розділу I Правил складання паспортів бюджетних програм та звітів про їх виконання, затверджених наказом Мінфіну від 29.12.2002 № 1098.

Упродовж 2018 року до паспорта бюджетної програми (наказ Комітету та Мінфіну від 07.12.2018 № 147/981) внесено зміни, згідно з якими обсяг бюджетних призначень (201 843,5 тис. грн) не змінено.

Слід зазначити, що внесення змін до паспорта бюджетної програми наприкінці 2018 року спричинено необхідністю збільшення бюджетних призначень за сплату судового збору. Так, напрям використання бюджетних коштів „сплата судового збору” за загальним фондом збільшено на **330 тис. грн.** (до 4 664,5 тис. грн), показник ефективності „середній розмір

судового збору за подання одного позову” – на **0,8 тис. грн** (до 10,4 тис. грн), при цьому показник продукту „кількість позовів щодо стягнення штрафу та пені, поданих органами Комітету до суду у поточному році” не змінено, він становить **450 одиниць**. Водночас згідно зі звітом про виконання паспорта бюджетної програми видатки за напрямом „сплата судового збору” становлять **4 348,7 тис. грн, що на 315,8 тис. грн менше річного плану**.

Крім того, **результативні показники паспорта бюджетної програми 6011010 не відповідають інформації у річному Звіті**. Зокрема, результативний показник продукту щодо кількості поданих органами Комітету позовів до суду становить **313 позовів**, а у річному Звіті (стор. 243) зазначено, що органи Комітету зверталися до суду у 324 випадках. Отже, у річному Звіті відображено на **11 позовів більше**, ніж у звіті про виконання паспорта бюджетної програми.

Слід зазначити, що не вирішено питання:

- 1) створення корпоративної мережі передачі даних Комітету (заходи з інформатизації) – 2 195,8 тис. грн;
- 2) розвитку порталу державної допомоги (заходи з інформатизації) – 800,0 тис. грн;
- 3) погашення кредиторської заборгованості, зареєстрованої в органах Державної казначейської служби України станом на 01.01.2018, – 15,5 тис. гривень.

Паспорт за бюджетною програмою 6011020 на 2018 рік затверджено спільним наказом АМКУ та Мінфіну від 30.01.2018 № 8/61 у термін, визначений пунктом 6 розділу I Правил складання паспортів бюджетних програм та звітів про їх виконання, затверджених наказом Мінфіну 29.12.2002 № 1098.

Кошти державного бюджету за бюджетною програмою 6011020 використано в сумі **1 343,2 тис. грн (98,8 відс. річного плану)**. Встановлено, що за цією бюджетною програмою спрямовувалися кошти для Центру комплексних досліджень з питань антимонопольної політики на виконання трьох прикладних наукових дослідження, про які зазначено у розділі річного Звіту „Наукове забезпечення”.

XI. СТАН РЕАГУВАННЯ НА РЕКОМЕНДАЦІЇ РАХУНКОВОЇ ПАЛАТИ ЗА РЕЗУЛЬТАТАМИ ПОПЕРЕДНЬОГО АНАЛІЗУ

Рахунковою палатою у 2018 році проведено аналіз Звіту Антимонопольного комітету України за 2017 рік у частині, що впливає на виконання державного бюджету. Звіт Рахункової палати з цього питання з рекомендаціями щодо усунення виявлених недоліків надіслано Комітету (рішення Рахункової палати від 15.05.2018 № 2-2) для реагування та вжиття заходів.

Комітетом наказом від 21.06.2018 № 65 затверджено План заходів щодо впровадження пропозицій, викладених у рішенні Рахункової палати за результатами аналізу річного Звіту (далі – План заходів), про реалізацію яких АМКУ службовою запискою від 26.02.2019 № 220-10/1600 проінформував

Рахункову палату. Планом заходів передбачено виконання рекомендацій, запропонованих у рішенні Рахункової палати, в повному обсязі.

Перевіркою стану реагування на рекомендації Рахункової палати встановлено, що із **двадцяти трьох** наданих Рахунковою палатою рекомендацій Комітетом у повному обсязі виконано **чотирнадцять**, частково – **вісім**, не виконано – **одну**. Зокрема, частково виконано рекомендації:

1) щодо збільшення максимального штрафу до економічно вмотивованого для територіальних відділень та надання рішенням АМКУ сили виконавчого документа. Комітет поінформував, що у Верховній Раді України зареєстровано законопроект № 6723, яким передбачено вирішення зазначених питань;

2) щодо запровадження механізму притягнення до відповідальності материнських компаній у разі ухилення від виконання рішення Комітету та адміністративної відповідальності посадових осіб за порушення законодавства про захист економічної конкуренції. Комітет розробив законопроекти, якими передбачена така відповідальність;

3) щодо підвищення ефективності доказу змов на торгах, посилення інституційної спроможності органів АМКУ та врегулювання нормативних колізій законодавства. Комітет поінформував, що 07.02.2019 Верховна Рада України прийняла законопроект № 6746, однак 22.03.2019 його повернено Президентом України з пропозиціями;

4) щодо більшої деталізації кількості наданих органами АМКУ рекомендацій і прийнятих рішень про накладення штрафних санкцій у розрізі кожного виду порушень. Комітет повідомив, що річний Звіт (стор. 242) містить таку інформацію. Зауважуємо, що фактично це інформація про накладення штрафів у 2018 році за типами порушень, млн грн, а не за кількістю наданих рекомендацій і прийнятих рішень щодо накладення штрафних санкцій у розрізі кожного виду порушень;

5) з розкриття інформації про діяльність таких енергоринків, як ринок вугілля кам'яного та ринок біоенергетики. Комітет у 2018 році здійснив дослідження ринку вугілля енергетичного, а не вугілля кам'яного. Щодо дослідження ринку біоенергетики зазначено, що цей ринок не є пріоритетним з точки зору масштабності впливу на ринок, оскільки ринкова частка дослідження становить лише 0,2 відс. загального його обсягу.

Слід зазначити, що рекомендація Рахункової палати щодо більш глибокого висвітлення у річному Звіті інформації про дослідження, виявлення та припинення порушень законодавства про захист економічної конкуренції на ринках агропромислового комплексу, промисловості та ритейлу на час аудиту була в процесі виконання, тому що тривало дослідження на ринку яєць та м'яса курячого. Отже, **рекомендацію Рахункової палати не виконано**.

ВИСНОВКИ

1. Аналіз Звіту Антимонопольного комітету України за 2018 рік засвідчив, що розрахунок економічного ефекту діяльності Антимонопольного комітету України становив 4,0 млрд грн, що на 1,4 млрд грн (56,2 відс.) більше, ніж у 2017 році. При цьому кількість припинених порушень у 2018 році становила 1 344, що на 1 091 (55,2 відс.) менше, ніж у 2017 році.

Розрахунок економічного ефекту здійснено за припиненими чи попередженими порушеннями законодавства про захист економічної конкуренції – 544, з них за рекомендаціями – 261, рішеннями – 239, нормативно-правовими актами – 44.

Структурними підрозділами апарату Комітету розраховано економічний ефект за припиненими 24 порушеннями на загальну суму 3,1 млрд грн, територіальними органами – за припиненими 520 порушеннями на 0,9 млрд грн, що насамперед зумовлено прийняттям Комітетом рішень щодо порушень законодавства на загальнодержавних ринках, тоді як територіальними органами – лише на регіональних ринках.

2. Загалом Комітет забезпечує виконання завдань, покладених на нього Законом України „Про Антимонопольний комітет України”, іншими законодавчими актами, в частині здійснення державного контролю за дотриманням законодавства про захист економічної конкуренції. Зокрема, із 1 344 порушень 704 (52,4 відс.) припинено шляхом прийняття рішень про застосування передбаченої законом відповідальності та 640 (47,6 відс.) – шляхом надання рекомендацій органами АМКУ.

Припинені Комітетом порушення можна класифікувати за такими видами: антиконкурентні дії органів влади – 454 (33,8 відс.); антиконкурентні узгоджені дії суб'єктів господарювання – 263 (19,6 відс.); зловживання монопольним становищем – 216 (16,1 відс.); інформаційні порушення – 206 (15,3 відс.); недобросовісна конкуренція – 168 (12,5 відс.); концентрації та узгоджені дії без дозволу – 25 (1,9 відс.); інші порушення – 12 (0,8 відсотка).

Кількісні показники, відображені у річному Звіті, загалом дають достатньо повне уявлення про діяльність Комітету щодо припинення порушень, накладених і сплачених штрафів, судових позовів органів АМКУ і судових оскаржень рішень органів АМКУ. Однак надана інформація не містить деталізації кількості наданих органами АМКУ рекомендацій і прийнятих рішень щодо застосування штрафних санкцій за кожним видом порушень.

Аналіз претензійно-позовної роботи АМКУ засвідчив позитивні зміни в основних показниках у 2018 році. Так, з метою забезпечення своєчасної сплати штрафів, накладених на порушників законодавства про захист економічної конкуренції, органи Комітету впродовж 2018 року в 324 випадках зверталися до суду з позовами відповідно до статті 25 Закону України „Про Антимонопольний комітет України”. Судами протягом 2018 року із 266 позовів органів АМКУ задоволено 82,1 відс., остаточно відмовлено в задоволенні лише за трьома позовами, що становить майже 1,0 відс. загальної кількості поданих до суду, решта позовів перебуває на апеляційному розгляді.

3. Для простеження проблематики ринків і пріоритетів за роками Комітетом збережено структуру річного звіту попередніх років, який містить шість розділів з деталізованими підрозділами про його діяльність. Зокрема, наведено статистику щодо кількості вжитих заходів, аналіз стану основних ринків та ідентифікаційних проблем, вагомі та методологічно важливі рішення і рекомендації, статус судового оскарження тощо. Річний Звіт за 2018 рік структуровано, матеріали подано в логічній послідовності та доступній для сприйняття формі з відповідними поясненнями.

В електронній версії для поглибленого вивчення інформації та швидкого доступу до документів річного Звіту міститься майже 292 посилання на рішення, рекомендації Комітету, звіти про дослідження ринку, методичні документи, ухвали суду тощо, що свідчить про дотримання Комітетом принципу гласності у діяльності.

Крім того, підрозділи річного Звіту доповнено новим терміном „адвокатування” – інформування суспільства про стан і перспективи розвитку конкурентного законодавства, про діяльність Комітету й основні напрями конкурентної політики.

4. Протягом 2018 року із 282 дій, визначених у Плані роботи центрального апарату Комітету, не виконано 32,2 відсотка. Як наслідок, розпочаті ще у 2015 – 2016 роках конкурентні розслідування на ринках та інші заходи не виконуються вчасно, а постійно відтермінуються.

Аналіз засвідчив, що у 2018 році не завершено дослідження ринку добрив (справа № 126-126.13/67-15, розпочата 14.05.2015), оскільки під час проведення дослідження виникла необхідність зміни товарної межі ринку та продовження дослідження в нових товарних межах.

Не завершено також розгляду п'яти заяв і справ про порушення законодавства про захист економічної конкуренції та не закрито справу 2016 року № 136-26.13/6-13 за ознаками вчинення ПАТ „Укрзалізниця” порушення у вигляді зловживання монопольним (домінуючим) становищем на загальнодержавному ринку перевезення вантажів залізничним транспортом та надання супутніх послуг (завищення вартості послуг, які надаються за вільними (договірними) тарифами).

Встановлено, що не завершено дослідження на окремих ринках агропромислового комплексу: на ринку яєць курячих (з метою підготовки актуального звіту змінено товарні межі на „Ринок первинної реалізації яєць курячих в шкарлупі” та часові межі дослідження (вимога про надання інформації від 28.12.2015 № 126-29.3/03-13098), а також ринку м'яса курячого (з метою підготовки актуального звіту змінено товарні межі ринку на „М'ясо куряче” та часові межі дослідження (вимога про надання інформації від 31.08.2016 № 126-293/03-9173), термін проведення дослідження продовжено до 01.10.2019.

Не завершено трьох заходів (перенесено на 2019 рік) з перевірки дотримання вимог законодавства про захист економічної конкуренції, зокрема документальної перевірки дотримання законодавства про захист економічної конкуренції під час переказу коштів, а саме: у гривні з картки на картку

будь-якого українського банку за реквізитами платіжної картки; через міжнародні системи переказу; за товари, придбані в мережі Інтернет; за адміністративні послуги, які надаються банками, що розташовані в приміщеннях суб'єктів надання адміністративних послуг (вимога про надання інформації від 15.11.2017 № 13-29/05-1240).

У 2018 році не завершено двох досліджень ринків: ветеринарних послуг і стану конкуренції на них, виявлення проблемних питань, що можуть негативно впливати на конкуренцію (триває перевірка дотримання Держпродспоживслужбою вимог законодавства про економічну конкуренцію у сфері ветеринарних послуг, зокрема щодо недопущення до проведення дослідження на титр антирабічних тіл методом FAVN-test (розпочато після звернення громадянина від 13.07.2017 № 14-01/716-ко).

Встановлено, що за підсумками 2018 року не завершено трьох досліджень ринків, зокрема природного газу (підготовлено проект звіту, який Комітетом не розглядався). У рамках проведення дослідження ринку природного газу підготовлено та внесено на розгляд державного уповноваженого подання про початок розгляду справи за ознаками порушення АТ „Укртрансгаз” законодавства про економічну конкуренцію на ринку транспортування природного газу з 01.09.2017.

Крім того, не завершено і тривають дослідження на таких ринках: оформлення паспорта громадянина України для виїзду за кордон (у частині дій органів влади/організацій/установ щодо встановлення вимог до обладнання і програмного забезпечення, необхідного для виготовлення біометричних паспортів), розпочато 15.11.2017; послуг з розміщення зовнішньої реклами, розпочато 25.07.2017.

Водночас завершено 6 заходів щодо дослідження ринків, зокрема ринку авіапалива і ринку випуску та проведення лотерей.

5. Аналіз розрахунку Комітетом штрафів за порушення законодавства про захист економічної конкуренції засвідчив: на сьогодні запроваджено детальні розрахункові базові розміри штрафу за порушення, тяжкість яких визначається (кваліфікується) як найбільша, значна або середня. Передбачено певні обмеження щодо визначення розмірів штрафів у межах реалізації дискреційних повноважень Комітету. Крім того, під час розрахунку розміру штрафів за порушення АМКУ повинен керуватися принципами пропорційності, недискримінаційності та розумності, які визначені у затверджених 09.08.2016 № 39-рр Рекомендаційних роз'ясненнях щодо застосування положень частин другої, п'ятої та шостої статті 52 Закону України „Про захист економічної конкуренції”, частин першої та другої статті 21 Закону України „Про захист від недобросовісної конкуренції”.

Встановлено, що з часу запровадження цих Рекомендаційних роз'яснень не вирішено питання визначення різних розмірів штрафів, зокрема за рахунок коригуючих коефіцієнтів від до 0,05 до 2,0 відс. для окремих суб'єктів господарювання, у зв'язку з чим є ризик неоднозначних і непрозорих підходів до таких розрахунків. Документ не має статусу підзаконного нормативно-правового акта, дотримання якого обов'язкове. Отже, є певні ризики при його

вибірковому застосуванні як центральним апаратом АМКУ, так і територіальними органами.

При цьому порівняно з попередніми роками у діяльності АМКУ щодо накладення штрафів є значні позитивні зрушення. Так, за рахунок сплати штрафів за порушення конкурентного законодавства у дохідну частину державного бюджету надійшло 182,9 млн грн, що у 2,0 раза більше, ніж сплачено штрафів та пені суб'єктами господарювання за 2014–2016 роки (93,0 млн гривень). Водночас аналіз інформації про сплату штрафів за 2018 рік засвідчив, що 91,7 відс. штрафів та пені сплачено суб'єктами господарювання за здійснені порушення законодавства про захист економічної конкуренції у попередні роки.

Крім того, як і в попередні роки, викладена у річному Звіті інформація є неповною, оскільки не містить фактичних даних про сплату штрафних санкцій і розмір пені за результатами прийнятих судами рішень.

6. У річному Звіті недостатньо висвітлена діяльність Комітету як органу оскарження у сфері публічних закупівель. Зокрема, щодо фактичної суми коштів, які сплачено до Державного бюджету України за подання скарг, не надано інформації про кількість відкликаних скаржниками скарг, а також залишення скарг без розгляду, щодо ведення претензійно-позовної роботи, взаємодії з правоохоронними і контролюючими органами.

Рахункова палата вважає за доцільне надалі більш докладно й упорядковано, точно та доступно, з підтвердженими даними висвітлювати у річному Звіті діяльність АМКУ у сфері публічних закупівель.

Так, аналізом встановлено, що на одного фахівця припадало приблизно 311 скарг на рік, що свідчить про надмірне навантаження і велику відповідальність спеціалістів АМКУ, які забезпечують роботу Колегії. Порівняно з попередніми роками кількість отриманих скарг на одного штатного фахівця постійно збільшувалася, наприклад з 2016 року – майже у 2,5 раза (з 123 до 311).

Такий стан справ пов'язаний з низьким розміром плати за оскарження процедури закупівлі та автоматичним спрямуванням скарги до „кабінету оскарження” електронної системи закупівель навіть без оплати, що дає змогу недобросовісним учасникам оскаржувати процедури без обґрунтованих підстав.

7. Діяльність Комітету щодо контролю за антиконкурентними узгодженими діями, зокрема які стосуються спотворення результатів торгів, свідчить про недостатнє висвітлення роботи АМКУ в цьому напрямі. Відповідний підрозділ річного Звіту (стор. 304–306) описує окремі статті законодавства про захист економічної конкуренції, структурує порушення у вигляді антиконкурентних узгоджених дій за кваліфікацією та галузями, а решта інформації цього підрозділу присвячена виключно прикладам порушень, що стосуються спотворення результатів торгів, однак будь-яких статистичних даних не наведено.

При цьому слід зазначити, що із загальної кількості припинених антиконкурентних узгоджених дій суб'єктів господарювання порушення щодо

спотворення результатів торгів становлять 95,1 відс. (250 рішень), а решта – вчинення схожих дій на ринку товарів, які призвели чи можуть призвести до недопущення, усунення чи обмеження конкуренції, та інші порушення (13 рішень).

У 2018 році органами Комітету розпочато 260 справ про порушення законодавства у вигляді антиконкурентних узгоджених дій за результатами торгів, у тому числі за власною ініціативою – 201 справа; заявами/поданнями – 59 (за зверненнями правоохоронних органів – 36 справ). Порівняно з попереднім роком органами Комітету розпочато на 11 справ (4,4 відс.) більше, у тому числі центральним апаратом – одну справу, територіальними органами – 10. Цю інформацію річний Звіт не містить. Також у річному Звіті не висвітлено інформації щодо оскарження до суду рішень АМКУ про визнання вчинення порушення законодавства про захист економічної конкуренції.

8. Щодо сприяння розвитку добросовісної конкуренції, то Комітетом у 2018 році опрацьовано 1 547 проектів нормативно-правових актів, рішень інших органів виконавчої влади, місцевого самоврядування, адміністративно-господарського управління та контролю, з них відмовлено в погодженні 363 документів, надано зауваження та пропозиції до 143 проектів актів щодо приведення їх у відповідність із вимогами законодавства про захист економічної конкуренції. У 69 випадках пропозиції органів АМКУ враховано. Крім того, Комітет у 2018 році працював над подальшим оновленням законодавчих засад державного захисту економічної конкуренції України відповідно до положень Угоди про асоціацію між Україною та ЄС і завдань реформування національної економіки України. За 2018 рік розроблено 19 та прийнято 14 нормативно-правових актів. Отже, робота АМКУ в цьому напрямі є ефективною, порівняно з 2017 роком нормопроектне навантаження на Комітет збільшилося.

Разом з тим на час аудиту Комітетом не розроблено Загальнодержавної програми розвитку конкуренції. Водночас 28.12.2018 Комітетом схвалено проект Концепції державної політики розвитку та захисту економічної конкуренції в Україні.

9. Діяльність АМКУ щодо моніторингу державної допомоги суб'єктам господарювання та здійснення контролю за допустимістю такої допомоги для конкуренції свідчить про недостатню ефективність роботи Комітету. Аналіз річного Звіту засвідчив: до Комітету надійшло 916 повідомлень про державну допомогу, з яких упродовж року розглянуто лише 264 (28,8 відс.), зокрема, про визнання підтримки такою, що не є державною, – 175; початок розгляду справи про державну допомогу – 78; допустимість державної допомоги до конкуренції – 9; визнання нової державної допомоги недопустимою для конкуренції – 2. Щодо решти повідомлень інформація у річному Звіті відсутня.

Крім того, аналізом встановлено, що Комітетом за результатами проведення моніторингу державної допомоги та на підставі інформації про існуючу державну допомогу, яка подається її надавачами, складається та ведеться реєстр державної допомоги. Розділи Порталу державної допомоги складені у вигляді таблиць, однак їх формат унеможлиблює отримання повної

інформації щодо загального обсягу державних та місцевих витрат, наданих суб'єктам господарювання, видів наданої державної допомоги, суб'єктів, якими приймалися відповідні рішення про надання такої допомоги, тощо.

Річний Звіт (стор. 274–287) не містить узагальненої інформації про надання державної допомоги в Україні за 2018 рік (крім кількості поданих повідомлень та прийнятих рішень), зокрема, за типами підтримки, формою отримання, видами економічної діяльності, джерелами фінансування, надавачами тощо. Як наслідок, висновок про забезпечення Комітетом у 2018 році у повному обсязі функції уповноваженого органу у сфері державної допомоги не є таким, що відповідає дійсності.

ПРОПОЗИЦІЇ

1. Звіт про результати аналізу Звіту Антимонопольного комітету України за 2018 рік у частині, що впливає на виконання державного бюджету, **з а т в е р д и т и**.

2. Про результати аналізу Звіту Антимонопольного комітету України за 2018 рік у частині, що впливає на виконання державного бюджету, поінформувати Верховну Раду України та запропонувати розглянути їх на засіданні Комітету Верховної Ради України з питань економічної політики.

3. Відомості про результати аналізу Звіту у формі рішення Рахункової палати надіслати Кабінету Міністрів України і рекомендувати доручити органам виконавчої влади вжити заходів для виконання рекомендацій, надісланих Комітетом, а також щодо прискорення надання інформації про державну допомогу.

4. Рішення Рахункової палати і Звіт надіслати Антимонопольному комітету України та запропонувати:

- збільшити максимальний штраф з 68 тис. грн до економічно обґрунтованого розміру з метою посилення стримуючого ефекту штрафів за вчинення подібних порушень;

- надати рішенням Комітету сили виконавчого документа (після завершення процедури судового оскарження);

- запровадити механізм притягнення до відповідальності материнських компаній у разі ухилення від виконання рішення Комітету, а також удосконалити механізм притягнення до відповідальності компаній, які через наявність відносин контролю утворюють єдиний суб'єкт господарювання;

- запровадити адміністративну відповідальність посадових осіб за порушення законодавства про захист економічної конкуренції (наприклад, створення перешкод у проведенні перевірок, огляду, вилученні доказів тощо);

- розглянути питання можливої закупівлі матеріально-технічних і програмних засобів для проведення досліджень, розслідувань, пошуку доказів, а також для оптимізації роботи органу оскарження;

- більш докладно висвітлювати в річному Звіті Комітету інформацію про діяльність органу оскарження, зокрема про контроль за надходженням плати за подання скарг до Державного бюджету України, які розглядаються органом оскарження публічних закупівель;

- встановити пріоритети діяльності на соціально важливих ринках і завершення триваючих на них досліджень із відповідними реальними рекомендаціями і заходами для учасників ринку та органів державної влади;

- більш докладно висвітлювати в річному Звіті Комітету інформацію про діяльність ринків агропромислового комплексу;

- ініціювати внесення змін до постанови Кабінету Міністрів України від 23.03.2016 № 291 „Про встановлення розміру плати за подання скарги” у частині збільшення розміру плати за надання учасниками закупівлі скарг до органу оскарження;

- прискорити роботу у сфері державної допомоги, а також удосконалити функціонування реєстру державної допомоги для кращої деталізації інформації, яка надходить від надавачів державної допомоги і за прийнятими Комітетом рішеннями;

- привести у відповідність із терміном, зазначеним в абзаці першому статті 20¹ Закону України „Про Антимонопольний комітет України” (15 березня), термін складання річного звіту про надання державної допомоги в Україні за попередній фінансовий рік, встановлений частиною сьомою статті 16 Закону України „Про державну допомогу суб’єктам господарювання” (1 вересня);

- оприлюднювати на своєму офіційному сайті інформацію про план роботи на рік, зокрема з урахуванням пріоритетних заходів щодо правозастосування;

- дотримуватись вимог НП(С)БО 101 „Подання фінансової звітності”, НП(С)БО 121 „Основні засоби”, НП(С)БО 122 „Нематеріальні активи”, а також Методичних рекомендацій обліку основних засобів і Методичних рекомендацій обліку нематеріальних активів;

- відображати у річному Звіті порівняльну інформацію щодо накладених штрафів та їх стягнення/сплати до державного бюджету за останні п’ять років;

- підвищити ефективність роботи окремих територіальних органів Комітету в частині припинення порушень законодавства про захист економічної конкуренції;

- з метою мінімізації витрат на утримання центрального апарату, підвищення ефективності координації роботи територіальних органів, спрощення фінансового, бухгалтерського та оперативного управління розглянути питання включення територіальних органів до складу АМКУ як відокремлених структурних підрозділів (без статусу юридичної особи).

Склад контрольної групи:

Працівники департаменту контролю у сфері юстиції та запобігання корупції: керівник контрольного заходу – начальник відділу: Горбач М. Л.; головний спеціаліст – Ставська Л. С., начальник відділу департаменту з питань бюджетної політики – Святенко В. Г., провідний спеціаліст департаменту з питань державного боргу, міжнародної діяльності та фінансових установ – Каплін В. В.

Трудовитрати:

На проведення аналізу та підготовку звіту витрачено 99 людино-днів.

Юридичним департаментом на надання правового висновку витрачено 5 людино-днів. Департаментом стратегічного розвитку та методології на проведення аналізу та надання висновку витрачено 5 людино-днів.

Аналіз здійснено відповідно до затвердженої програми. За результатом аналізу складено один акт, який підписано без зауважень.